

Taxa postala
plătite în num.
No. 224713/929.

14. Telefon: 9-77.
Havonta 119, negy
évre 800, egészévr
földre: Havonta 2
évtévre 12, egészévr
decsék díjazás
KELET az erdélyi
dóság egyetlen po
Cikkeknek utánnomását csak a for
rás megjelölésével engedjük meg.

DL. Rensetter Robert
Büdapest
Disztér 2 I.e

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ara 5 lei

Bérmintelen
leveleket nem
fogadunk el.
— Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
válthatjuk. Főszerkesztő dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő Jánbor
Ferenc. Bucuresti szerkesztő Há-
szegi Ernő, Strada Matei Miu 8.

Csütörtök, 1935. július 25.
5695. EV. XVIII. ÉV
TAMUSZ 24. 163. SZÁM.

Délután lemondott a Banca Nationala kormányzója, estére megcáfolták a lemondását

Tatarescu miniszterelnök Sinaiban jelentést tett az uralkodónak a panamáról. Küszöbön a liberális kormány átszervezése. Sassu és Negura miniszterek kimaradnak a kormányból

Az illovi törvényszék megerősítette Calatorescu letartóztatását

BUCURESTI, július 24. (Az Új Kelet tud.) Tatarescu miniszterelnök és Inculetz belügyminiszter kedden este Sinaiba utazott. Szerdán délelőtt az Egyesült Államok új bucuresti követe Tatarescu miniszterelnök jelenlétében bemutatva megbízó levelét az uralkodónak. Ezután az amerikai követ visszavonult és a király hosszas audiencián fogadta a miniszterelnököt, akibejelentette, hogy Dorel Dumitrescu, a Banca Nationala kormányzója lemondott méltóságáról. Lemondása a 25 millió transzferpanamával áll kapcsolatban és főleg azért került sor rá, mert a kormány tagjai között Dumitrescu szerepét illetően nézeteltérések merültek fel. Az Adeverul értesülése szerint az uralkodó a lemondást el fogja fogadni. Az új bankkormányzó személyét illetően már is több név van forgalomban.

A miniszterelnök ezután beszámolt az uralkodónak a kormány belső helyzetéről és rámutatott arra, hogy szeretné átszervezni kabinetjét. Lapjelentések szerint Sassu földművelésügyi miniszter és Negura alminiszter kívánálnak a kormányból, minután a gazdasági bizottság hétfői ülésén megállapítást nyert, hogy a gabonaértékesítésével kapcsolatos intézkedései súlyos ártókat idéztek és idézhetnek még elő, Sassu és Negura ennek ellenére is mereven kitartottak álláspontjuk mellett.

Tatarescu jelentette továbbá az uralkodónak, hogy levelet kapott Manolescu Strungától, amelyben ez közli, hogy amennyiben nem tisztáznak sürgősen az ipari és kereskedelemügyi tárca helyzetét, kilép a kormányból.

A délután folyamán az uralkodó hosszas audiencián fogadta Inculetz belügyminisztert. Az átszervezés állítólag nem fog olyan könnyen menni, ahogyan azt a miniszterelnök elképzelte. A miniszterelnök és a belügyminiszter csak szerdán délután tértek vissza a fővárosba.

BUCURESTI, július 24. A Rador távirati iroda a késő esti órákban illetékes helyről szerzett értesülések alapján cáfolja Dumitrescu bankkormányzó lemondásának híreit. Dumitrescu ma délután a legfelsőbb banktanács ülésén elnökölt.

Mi volt a bankkormányzó szerepe?

Mint azt már tegnapi számunkban jelezte, Calatorescu ezredes letartóztatásával a 25 millió devizapanama kérdése távolról sem zárult le. Az első pillanattól kezdve nyilvánvaló volt, hogy sem a belgák transzfer ügyében, sem az ezt megelőző svéd és francia cégekkel kapcsolatos deviza ügyekben nem operálhatott volna Vasilescu magas protektorok és a Banca Nationala vezetőinek közreműködése nélkül. Az ellenzéki sajtó és érdekes módon a jobboldali lapok is az első pillanattól kezdve felvetették Dorel Dumitrescu bankkormányzó bűnösségének lehetőségét. A nemzeti parasztpárt hivatalos lapja, a Dreptatea, különösképpen éles hangon támadta a bankkormányzót, akinek szemére vetette, hogy engedélyezte az Erichson S. K. F. svéd cég javára eszközrendő transzfert, majd Toni Ilescu intervenciójára a belgák 84 millió lejes követelésének egyetlen bankban való koncentrációját a „transzferre való tekintettel”, holott az első esetben tudta, hogy svédkorona hiányában a transzfer ténylegesen nem lesz eszközölhető, a belgákat illetően pedig tisztában volt azzal, hogy Románia és Belgium között nincs érvényben semmilyen transzfer egyezmény és így a kiadott engedély illegális és csak arra alkalmas, hogy megtévessze a belga hitelezőket. Másrészt a Porunca Vremii a Gaieban melléknévvvel ruházta fel a bankkormányzót olyasmit irva róla, hogy a Maxim bárban hasravágódik a „magyar művésznök” előtt együtt strandol velük a lidon és Vasilescu leányával szemben viseltetett atyai szeretete elegendő volt ahhoz, hogy olyan intézkedéseket tegyen, amelyek ellentétben állnak a fennálló devizatörvényekkel. A hétfő délutáni minisztertanácson a bankkormányzó igyekezett a kormány tagjai előtt kimagyarázni a devizagyben vitt szerepét. Ugyanaznap viszont a vizsgálóbíró kiszállt a Banca Nationalához és fe-

lülvizsgálta a jegybank könyvvezetését. Ugy látszik, hogy a bankkormányzó felvilágosításait a kormány tagjainak egy része nem találta kielégítőnek, mert kedden délelőtt Dumitrescu elküldötte lemondólevelét Tatarescu miniszterelnöknek. A bankkormányzó poszt az ország egyik legnagyobb közjogi méltósága, amely a külkereskedelmi és deviza politikai szempontok dominánsan fontos szerepe következtében nem egyszer kormányok sorsára is elhatározólag tud kihatni. Ilyen körülmények között Dumitrescu lemondása a belpolitikai élet nagy szenzációja. Valószínű, hogy ez a lemondás szolgáltatott alapot Tatarescu miniszterelnöknek a kormány átszervezéséhez is, amit egyébként a miniszterelnök már hónapok óta tervez. A liberális párton belül, azok után, hogy a miniszterelnök teljesítette Dinu Bratianu kívánságait és egyrészt felosztatta a Tatarescu-párti H-csoportot, másrészt menesztette Ion Ghiata ilfov megyei prefektust, a hangulat barátságosabbá vált. Ezt a kedvező atmoszférát igyekeznek most kihasználni a miniszterelnök ahhoz, hogy kormányát átszervezze és ezzel kifelé bizonyosságát szolgálta annak, hogy változatlanul letéteményese a felsőbb bizalomnak. Amennyiben a kormány átszervezése megtörténik, úgy kétségtelen, hogy az ősi parlamenti szesszió október 15-én ugyan csak a Tatarescu-kormány fogja megnyitni.

A Toni Ilescu fronton nincs semmi ujság

A devizacsálási ügy nagynevű szereplője, Toni Ilescu szenátusi alelnök ügyében egyelőre nem történt semmilyen intézkedés és a jelek szerint nem is fog történni. Mint megírtuk, a vizsgálóbíró kedden délután félhat órára beidézte magához a szenátusi alelnököt, akinek kihallgatása este nyolc órákor ért véget. Ilescu hangsúlyoz-

ta a vizsgálóbíró előtt, hogy egyetlen egyszer sem járt közben a Banca Nationala-nál Vasilescu érdekében. Stanescu vizsgálóbíró Ilescu kihallgatása után a sziguranára ment, ahol Vintila Ionescu felügyelővel tárgyalta különböző sürgős házkutatások ügyében. A deviza-panama keretei ugyanis sorozatos feljelentésekkel bővülnek nap-nap után. A károsultak a belgák példáján felbátorodva sorra nyújtják be feljelentéseiket a szélahamosok ellen, úgy, hogy újabb letartóztatások és meglepő fordulatok várhatók.

A letartóztatott rendőrkesztor éhségstrájkja

Szerdán reggel kilenc órákor a vizsgálóbíró kihallgatta Nicoale Manolescut, a Banca Nationala vezérfelügyelőjét, aki a jegybank devizasztályát vezeti. Tíz órákor luxusautón behozták Vacarestiből Vasilescut, majd Calatorescu ezredest. A kvesztor, bár megengedték neki, hogy a városból hozasson ételt magának, nem akar se menni, sem inni. Hétfő este, amikor őrizetbe vették, Calatorescu nem vett magához ételt. Állandóan cigarettázott és egymás után itta a törökkávét.

Kinos leleplezésre készült Calatorescu

Féltizenegy órákor az igazságügyi palota hatalmas halljában és a vizsgálóbíró szobájához vezető folyosókon nagy tömeg gyűlt össze. A letartóztatott ezredest akarták látni valamennyien. A kvesztor ügyvédje társaságában és háta mögött a fel-tűzött szuronyu őrrrel szemmel láthatólag megterten, mélyen árkolt, vörös aláfutásu szemekkel jelent meg az igazságügyi palotában. Egyenesen a törvényszék első szekciójának tárgyalótermébe vitték, ahol a Foisoreanu tanács időközben felkészült a kvesztor ellen kibocsátott letartóztatási végzés letárgyalására. Calatorescu Vacarestiben emlékiratot készített, amely a beavatottak szerint kinos leleplezéseket tartalmaz. Egyelőre annyi szivárgott ki, hogy Calatorescu különböző bizalmas természetű küldetésekről és megbízatásokról számol be, amelyeket kvesztori minőségében kapott és ezekre hivatkozva rámutat arra, hogy mennyi szolgálatot tett hazájának. Eppen ezért örgségére nem lehet azt a vádat felhozni ellene, hogy szélahamoságokat követett volna el.

A drámai kihallgatás

A törvényszék kis tárgyalóterme csak a kíváncsiak egy jelentéktelen részét tudta befogadni. Feszült érdeklődés közepette vette kezdetét a tárgyalás. Az elnök kérdésére az ezredes elmondja, hogy Constantin Calatorescu Radomirnak hívják, 59 éves, büntetve nem volt.

Elnök: Az a vád ön ellen, hogy segédkeztetett Vasilescu és Nacht szélahamosoknak de Staerke belga megbízott kitesztásához. Ezért a szolgálatért négy millió lej kapott.

Calatorescu alig hallható hangon és mélyen felindulva kezdi meg vallomását, melyet sűrűn szakítanak meg sirógörselei és idegrohamai. Elmondja, hogy Vasilescu (Polytátása a 8-ik oldalon)

VILAG TUREK

Japán Rothschildja

Japán mint világkereskedelmi tényező is előrelendült. Hatalmas konszernjei veszélyeztetik nemcsak az ipari Európát, hanem a japán nép egzisztenciáját is. A tőke akkumulációja soha olyan erős nem volt, mint napjainkban és egyúttal soha olyan nagy tömegek nem nélkülöztek, mint mostanában a szép országban.

Az ország legnagyobb közgazdasági hatalma, a japán Rothschild Tokióban lakik; a cég neve: Mitsui Gomei Kaisha. A cég igazgatóját, báró Takuma Dant, mint emlékeztetés, 1932 március ötödikén, amikor kijött irodájából az uccára, egy fiatalember revolverlövéllel leterítette. A gyilkos önként jelentkezett a rendőrségen, ahol előadta, hogy tettét azért követte el, mert a báróban látta a nép tönkretévedőjét. A cég igazgatójának temetése után összeült a Mitsui-család tanácsa és elhatározta, hogy az üzleti ügyeket ezental a család tagjai közül fogja valaki irányítani. Így jelelték ki Takami Mitsut a leölt Takuma Dan helyébe.

Szinte tradíciója már a családnak, hogy amikor valamelyik fiatal Mitsui elvégezte Bostonban a műegyetemet, vagy Cambridgeben a Harvard-egyetemet és nagykoru lett, leteszi vallási ceremóniák között a családi alkotmányra az esküt. Ezzel tagja a családi tanácsnak és minden titok megtáru előtte. A családi alkotmányt a tizenhetedik században készítették és pedig az angol Holding Company mintájára. 1673-ban alapították a Mitsui-bankot, amelynek első hatalmas vállalkozása a „Mitsui Bussan Kaisha”, Japán legnagyobb behozatali és kiviteli társulata. A vállalkozásnak Newyorkban, Londonban, Lyonban, Berlinben és Dél-Afrikában vannak képviselői. A Mitsui-család később Formosa-szigetén teatiltványokat vásárolt, a malajai államokban gumitelepeket létesített. Kinában és Abessziniában gyapotmezőket vásárolt és Ázsia minden jelentősebb városában fiókot nyitott. Ha egy japán ember idegen városba vetődik, nem a japán konzulátust keresi fel, hanem a Mitsui-képviselőt, ahol a legelőzékenyebb utbagazattal szolgálnak és támogatást is adnak.

Japán területén a Mitsui-konzern szénbányákkal rendelkezik, acélművekkel, kémiai és textilgyárakkal, biztosító intézetei vannak és gépgyárai.

Alapítója a hatalmas konszernnek Hachirobei Mitsui, aki a tizenhetedik század második felében élt. Egyszerű textilkereskedő volt, nagy látókörrel és vállalkozó szellemmel. Öreg korában alapította Tokióban az első angol rendszerű áruházat, ahol nem volt alku és nem volt hitel. Ez nagy újítást jelentett egy országban, ahol megszokták az évente egyszer való fizetést és ahol mindenkin az idegeiben volt az alkuozás. Hachirobei iskolát csinált a japán kereskedelemben.

Később a cég utódai — csupa családbeli — a reklámra fektették a főszűt. Vevőknek a cég áruit dicsérről napernyőket ajándékoztak. Azután megállapodtak a színházak igazgatóival, hogy a szereplők egyszer-egyszer említsék előadás közben a Mitsui-nevet. Irókat is lefizetett, hogy könyveikben dicsérik a Mitsui-áru. E reklámokat most is őrzik a Mitsui-muzeumban.

Felsőiskoláikat a Mitsui-család tehetségebb tagjai Amerikában végzik. Sok amerikai szokást honosítanak meg hazájukban, de annyira nem modernizálódtak, hogy a családi tanács ellen vétkeszenek. A tanács hozzájárulása nélkül senki nem házasodhatik. Ez áll éppúgy a fiukra, mint a leányokra.

Japán iparosítása során a Mitsui-háztekinthetős privilégiumok birtokába jutott. A mikádó engedélyt adott neki municiógyár létesítésére. Amikor kiűzték a világháború a Mitsui-cég horribilis vagyonekat szerzett. Tokióban híres a Mitsui-palota, amely a város centrumában két kerületre terjed. Hatalmas park, tavak ölelik át a palotát,

amely mint egy szigeti vár emelkedik a lakóházak fölé. A berendezés fejedelmi. Sehol a japán fővárosban anyi ezüst és arany-nemű, annyi értékes gobelin és kép nincs, mint ebben a palotában. Amikor bankettet adnak Mitsuiék, a japán kormány tagjai majdnem minden alkalommal teljes számban jelennek meg, ugyanúgy a kereskedelmi, tudományos és ipari világ kiválóságai. A család minden nagyobb adakozásból kivesszi bökézien a maga részét. A Keio-egyetemnek ugyiszólván egyedüli fentartója ez a familia.

Ujabb konkurrens támadt és pedig a Mitsui-családban. Rengeteg bank, biztosító-társaságok, gyár és kereskedelmi konszern egyesül ebben az új cégben. Altalában a család inkább pénzügyi téren hódít, úgyhogy a verseny a két ház között nem feszült. A két család politikailag mégis ellentétes álláspontot foglal el. Természetesen mind a két familia erősen támogatja azt a pártot, amelyhez tartozik. A jen értékének hullámozása mindig szervesen hozzátartozik a két család üzleti vagy állami politikájához. A Mitsui-család beállítottsága inkább internacionális, mint a Mitsubischi-családé, amelynek üzleti programja is nemzeti színezetű.

1931-ben, amikor Japán élesebben érezte a világháborút, mint azelőtt, a Mitsui-család üzletei erősen pangani kezdtek. A mandzsuriai háború csak a cég egyetlen iparágának kedvezett, a municiógyártásnak. A többi üzletág inkább a Mitsubischi-bankok javára volt. Később azonban ismét a Mitsui-cég került előtérbe és nekik kell tulajdonítani ezt, hogy Japán letért az aranystandardról. Ez a körülmény lehetővé tette a Mitsui-gyárak számára, hogy áruikat a külföldön hullatlan árcsú áron adhassák.

Közben azonban Japánnak különösen a középosztálya nagyon megszínylette a nagyarányú pénzmanipulációkat és az ezzel egyidőben nekilendült áruházi politikát. A két hatalmas japán cég egyre-másra építette az áruházakat, amely egész nagy rétegek egzisztenciáját rendítette meg alapjaiban. Minthogy a középosztály leszegényedett, vele együtt nyomorba jutott sok olyan kisegyszintencia, amely belőlük élt. A japán paraszt és halász szenvedett a legtöbbet.

A középosztály tagjaiból terrorisztikus alakulatok verődtek össze. Ilyen terrorista csoport rendelkezésre gyilkolták meg Dan bárót. A gyilkosság azonban nem változtatta meg a japán kormány politikáját a két céggel szemben, amelyek közül pillanatnyilag a Mitsui-család van főlényben.

EZENHÁZ-FILM MŰVÉSZET

SZINKR MOZGO MŰSORA:

(A legújabbos nyári mozgó)

Ma: Vig özevgy. Lehár világhírű muzsikája a közönség kedvenceivel: Maurice Chevalier és Jeanette Macdonald. Rendezte: Lubitsch. Előtte: Micky Mauss, Sully Simphonie. Előadások: 3, 5, 7, 9 órákor. Nyári leszállott helyére: 10 és 17 lej. Jón: Marlene Dietrich.

EDISON MOZGO MŰSORA:

Hétfői: Két extrasuperfilm egy helyért, 7 és 10 lejért, 3, 6, 9 órákor: I. Dick Turpin az asszonyok kedvence. Don José Mojikával. II. Két szív egy keringőben. (Zwei Herzen in 3/4 takt). Gert Thieme, Walter Jansen, Willy Forst, Szöke Szakáll.

Az OPERA MOZGO MŰSORA:

Csütörtökön, pénteken, szombaton, vasárnap: Stan és Bran hölgyfodrászok. Főszerepben a kacagás világbajnokai: Stan Laurel és Olyver Hardy. Kétórás kacagás 10 és 20 lejért. Előadások: 3, 5, 7, 9 órákor.

A ROYAL MOZGO MŰSORA:

Ma, csütörtökön a legszenzációsabb kettős műsor: I. Pat és Patachon mint tengerészek. A jókedv és kacagás királyainak legjobb vigjátéka. II. Tisztiszolga. (Ordonanc). Főszerepben: Marcella Chantal. Uj Paramount journal. Előadások kezdete: Pat és Patachon: 5.20, 7.20, 9.20, Ordonanc: 6.30, 8.30, 10.30.

BIZTOS GYÓGYULAST talál az erdélyi Póstyében. Reuma, csúz, köszvény ellen az utjonnan átalakított Bizusa fürdőben. Dej-Baiamare között. Elsőrendű napi penzió 90-től 110 lejig. Szigoruan ort. kóser vendéglő. Allandó napi terzene. Szobák megrendelhetők: Fürdőgazdaság BIZUSA p. u. Heandamare.

Uj Palesztina-irodalom

Bécs, mint irodalmi centrum. Egy ortodox röpirat a mezőgazdasági problémákról. A Palästina folyóirat május-juliusi számai

Bécs cionista központ volt valamikor, a szervezet legfőbb hatóságainak székhelye. Ez a szerepe azonban maradéktalanul megszűnt a Herzl halálával. Van azonban a bécsi zsidó életnek még mindig két jelensége, amely feléje vonzza az érdeklődést. A bécsi zsidó hitközséget teljesen meghódították a cionisták: ez az egyik. Úgyes írók, szerkesztők és egy rátermett kiadó, a Fiba adja ki a 18. évfolyamában járó Palästina című folyóiratot, melynek a cionizmus történetrója, Adolf Böhm a főszerkesztője.

Ascher a zsidó vallás és a zsidó föld örök és felbontathatlan kapcsolatáról ír. A zsidó nép elementáris erejű hazavágyódásáról Palesztina földjére, amely sohasem állott meg a pusztá szimbólumoknál, hanem cselekedetekben jutott kifejezésre. Ez egyre-másra idezi az írott és a szóbeli tant, mely a paraszti és a kézműves foglalkozások dicsőítését jelenti. Az írása végén azután egy zsidó és pedig vallásos zsidó, mezőgazdasági iskola programját írta egybe Ascher. Ezt a részt azok is érdeklődéssel és teljes megértéssel fogják olvasni, akik egyébként nehezen tudják követni a szerzőt. Nem az elgondolási váltják ki ezt a nehézséget; ezek se nem meglepők, se nem idegenek. A stílusa azonban, melybe a gondolatait götözötti, erősen, egészen a bizarrságig különösek. Jajongó, régmódi predikátori hangot üt meg Ascher és az efféle: — joggal! — nem mindenképpen szenvedheti.

A Palästina-folyóirat májusi számában Grünbaum az erdélyi zsidó gazdasági szükségessége mellett kardoskodik. Ez a tervszerűség nem terjedhet ki persze a palesztinai élet minden vonatkozására, kényszerítő erő hiján nem lehet totális jellegű. De az önkéntes alárendelődés jövőtől és társadalmi erők alapján a gazdaság egyes szektoráiban, így mindenképpen a pénz és hitelügynél, nemkülönben a külkereskedelem irányításánál kitűnően érvényesülhet.

Peller társadalombiológiai alapon vizsgálja a palesztinai zsidó lakosság népesedési mozgalmát. (Cikkorozat a májusi és a júniusi számban jelent meg.) A végkövetkeztetése minden bizonnyal meglepetést fognak kiváltani. Peller ugyanis nem osztja a szélbéli elterjedt optimizmust a palesztinai zsidóság natalitása és regenerációs ezejek tekintetében. A zsidó lakosság felépítése Palesztinában abnormális és pedig abnormálisnak kedvező, a legnagyobb részét javakorbeliek teszik ugyanis ki, — innen van, hogy az első pillantásra soknak tetszik a születések száma. Hogy ha azonban összevetjük ezt a számot a nemzölépes korban levők számával, kevesebb okunk lesz a helyzet rózsás megítélésére, sőt úgy fogjuk találni, hogy nem egészen kielégítő. A háború előtt bevándorolt munkások nagyobb idealisták voltak — állapította meg Peller — a mostani bevándorlóknál és más felfogásnak hódoltak a gyermekszaporodás tekintetében is, mint a háború után meglepedett kartársaik.

Marcus a májusi számban a kézműves hechsarával foglalkozik és kellő megvilágításba helyezi a haitai és a telavivi szakiskolák idáig kevésbé méltott szerepét. A júliusi számban pedig a zsidó hajózási vállalatok problémáit feszegeti. A tengeri forgalomnak óriási a jelentősége az épülő ország gazdasági életében. Míg Németországban 0.5 tonna estik a hajóforgalomból egy-egy lakosra, Olaszország 2, az angol szigetekre 3.07, addig Palesztinában 4.5, vagyis a Dániához hasonló a „Seeverkehrstonnage“. A zsidó vállalatok minden állami támogatás nélkül kísérleteznek ezen a téren és erősen meglepő, hogy a Lloyd Triestino rendkívül idegesen reagál a próbálkozásaikra.

A hulei gyarmatosítás problémáival a júniusi számban 2 cikk foglalkozik. Érdekeseke a Nemirowszki statisztikai adatai. 1922 végén 83 ezer zsidó és 570 ezer nemzsidó lakott Palesztinában, (12.8, illetve 8.72%). 1934 végén viszont így alakult a helyzet: 300.312 zsidó és 870.242 nem-zsidó. 25.6, illetve 74.4%). 1932-ben — hogy még egy példát hozzunk fel az átalakulás gyökeres mivolta mellett — 15.533 zsidó bevándorlóval és 3898 zsidó újszülöttel szaporodott a zsidók száma. Az

összszaporodás tehát 19.451 lélek volt, a nem-zsidók 22,360 léleknyi szaporulatával szemben. Viszont 1934-ben kerekben 55,000 fővel szaporodtak a zsidók. A nem-zsidók szaporulata ezzel szemben 26,341 főt tett ki.

A júliusi szám cíkei közül megemlítjük Werber mérnök és Picard professzor vitáját az ország víziproblémáiról. Horowitz cikket, mely Palesztina és Egyiptom kereskedelmi kapcsolatát ismerteti. Brachmann tanulmányát, mely a német állja statisztikai adatait ismerteti és pedig kitűnően, minden vonatkozásra kiterjedő, alaposan tájékozott részletességgel. (Eddig 24 ezer német-zsidó talált otthon Palesztinában.) Végül a palesztinai kormány gazdasági ügyosztályának jelentését kell kiemelünk.

A „Palästina“ érdeklődése persze kiterjed az ország minden kulturális vonatkozására

Uj vezetőseget választott oradeai konferenciáján az erdélyi Mizrach

Rav Fischman politikai expozéja a konferencián

Oradea, július 24. Folyó hó 21-én zajlott le ünnepléses keretek között az erdélyi Zókan-Mizrach országos konferenciája, amelyen Rav Fischman a Mizrach világszövetség jeruzsálemi ekzekutívájának vezető tagja is részt vett. Tizenhárom helységből mintegy 53 delegátus sereglett össze a konferenciára, melyet a Lloyd-teremben tartottak meg.

A konferencia tanácskozásait Leichter Márton (Sighet) nyitotta meg emelkedett szellemű beszéddel. Ekes kritikában részesítette azokat a vallásos elemeket, akik ma is távol tartják magukat a vallásos cionista mozgalomtól. A mozgalom megerősítésére és kereteinek kiszélesítésére hívja fel a konferencia delegátusait.

Kesztenbaum Ignácz, a Zs. N. Sz., dr. Bárdos Imre a nemzeti alapok nevében üdvözölte a konferenciát, majd Rav Fischman emelkedett szólásra.

Rav Fischman beszédében rámutatott a Mizrach helyére és jelentőségére a cionista mozgalomban. Cion hegény — mondotta — volt Salamon király rezidenciája és Moria hegény volt a Szentély és a Tan vára. Salamon király hivatott a királyság háza és a Tan szentélye között, hogy minden nap könnyen tehessen meg ezt a körülményes utat. A Mizrach is ezt a hidat építi a politikai és a vallásos cionizmus között.

Rav Fischman három Palesztinája

Rav Fischman ezután hangsúlyozza, hogy a Mizrach nem fogja elhagyni a Cionista Világszövetséget és hűségesei ki fog tartani a Szervezet mellett, amelyet Herzl teremtett. Talán mások fognak kivonulni, a Mizrach azonban bent fog maradni. A Mizrach a cionizmus maximumát hirdeti és követeli. A mi programunk — mondotta — három Palesztinát ismer Egy Palesztinát, melynek szívé a weizmanni politika vágta ketté, de amelybe ma is három és fél millió zsidó fér be. Egy holnapi Palesztinát, mely Transzjordániát és a francia protektorátus alatt levő Palesztinát is magában foglalja és amely 7-8 millió zsidót kell majd, hogy befogadjon. És egy harmadik Palesztinát, a jövő zsidó birodalmát, mely a bibliai ígért szerint a „Micrajim“ folyótól az Eufratesig terjed és amelyben 43 millió zsidó fog élni egykoron. Erec Jiszráél a miénk marad és azt senki tölünk elszakítani nem fogja. Zsidó uralmat akarnak teremteni Palesztinában és ebben sem az angolok, sem az arabok nem tudnak bennünket megakadályozni. Az egész világon haraguznak reánk, mert ki akantnak kergetni bennünket. Palesztinában is haraguznak reánk, de itt azért, mert attól félnek, hogy mi ne kergessük ki másokat. Ezután a bevándorlás kérdéséről beszélt. Helyteleníti a mai certifikát-rendszert és szá-

is. A júniusi számban például Schwadron, az egyetemi könyvtár kézirat- és arckép-gyűjteményét ismerteti, melyet ő teremtett meg és amely a kézírás és az arc egészen egyszerű kombinációját révén igyekszik a zsidó kultúra munkáinak lelkehez közelebb férközni.

A Palästina állandó rovatai: Gazdaság, mezőgazdaság, jogi élet, a palesztinai események krónikája, okmányok és az irodalmi rovat. A folyóirat így egyenesen megkülönböztetlen azok számára, akik az épülő országról megbízható információkat akarnak kapni. (g. s.)

bad zsidó bevándorlást követel. Végül a Mizrach vallási posztulátumait fejtí ki.

Az ideológiai vita

Rav Fischman beszéde után a konferencia délutánra halasztották. A délutáni ülésen heves vita dult a felölt Mizrachisták és az ifjúsági delegátusok között a Mizrach ideológiájáról. Különösen az oradeai delegátusok támadták a vallásos munkásmozgalom ideológiáját és Rav Fischman jobboldali cionista hitvallása mellett foglaltak állást. A Hapoe Hamizrach jelenlévő delegátusai élesen viszárszantastították a vallásos munkásifjúság ellen felhozott vádakot és a Tora vé-Avoda mozgalom cionista felfogását hangsúlyozták Rav Fischman felfogásával szemben.

A vita a késő esti órákba nyúlt, amikor elhatározták, hogy a Zókan-Mizrach központját Sighetből Oradeára helyezik át. Megválasztották az új vezetőseget, melynek elnöke kévé Nuszbaum Sámuel, ügyvezető elnökevé Mittelmann Jakabot választották. Ezenkívül több tagból álló végrehajtó bizottságot és öven tagu nagytanácsot választottak.

A konferenciával egyidejűleg foly le a fe gyelmi bizottság tárgyalása, melyen a sighet Mizrach központ ellen emelt vádakot vizsgál- tak meg a sighet központ kéérésére. A fe gyelmi bizottság rehabilitálta a sighet köz- pontot és alaptalannak minősítette azokat a vádakot, amelyeket a központ ellen a mara- muresi zsidó parasztek legutóbbi palesztina- kivándorlása kapcsán emeltek. A bizottság elnöke Nuszbaum Sámuel, tagjai: dr. Glasner Izsák, Kesztenbaum Miksa, Epler Jakab és Moskovits J. voltak.

Rónaszék (Coştiui) gyógyfürdőn 40 százalékos kedvezményt kapnak az Uj Kelet előfizetői

Az Uj Kelet kiadóhivatala és a mara- muresi Astra-között a napokban megállapo- das jött létre, melynek értelmében az Uj Kelet előfizetői Rónaszék (Coştiui) gyógyfürdőn kivételes kedvezményben részesülnek. A megállapodás értelmében az Uj Kelet előfizetői az összes fürdőjegyek- árából 40 százalékos kedvezményt kapnak. A CFR 50 százalékos kedvezményt ad a costiui nyaralóknak. Az ellátás hihetetlenül olcsó, ugyiszintén a lakások. A fürdőn orth. kóser vendéglő is van. Az Uj Kelet előfizetői a costiui kedvezmények miatt forduljanak Schön Dezsőhöz, lapunk si- gheti megbízottjához.

Wider Jakob egyetlen héber nyomdája Erdélyben SEINI, jud. Satmar Betüötöde, könyvkötészet, könyvkiadó, stereotypia

Vállalja a legszebb kivitelben bármilyen héber művet, pontoztat is, szidurim, machzorim, chamusim bármily nyelvű fordításban. — Ugyanitt jókarban levő boríték- gyártó gép jutányos áron eladó.

Uj mész elő

Hogyan szervezz...

Berlin, július 24. A v foglalkozik a németorszá- A katolikusok elleni ha- a hitlerista rémuralom- lékeztető antiszemita ki- many nagy belső bajai- jának eredménytelenség- külföldi közvélemény, h- örprefektura élére Helld- nem a rendbontások el- lenkezőleg, azoknak meg-

Anglia d- pésre kés-

Az angol közvélemény- alarmirozták a vallási, p- mi türelmetlenség eme- zásai. Németországban- eszközöl angol fronthar- sa alatt utasították viss- rését, hogy megkoszo- nemzeti szocialista puc- nak sírját. Másrészt a- dók ellen indított ujabb- gyobb felháborodást vá- ban. Angol kormányköt- ják a kérdést, vajjon n- gessé ezek után az ang- máciai közbelépése a n- érdekében.

Göbbels propagandá- zal vádolják a különbö- kat, hogy igaztalanul i- séget és a brutálitást a- rendszer terhére. Az ang- ben megállapítja, hogy a- nemzeti szocialista n- dik, a náci hatalomra- pillanatig sem enyhült. zó enyhébb kifejezési f- gára, vagy óvatosabban a- külföld felháborodás- dekében.

Katolikus és protesta- nyugtalanul, elégedetl- Göring tábornok keres- lentéseit. Am az angol- nökképpen a zsidók fe- tartja súlyosnak és az- az angol nép rövidese- ban fogják ezzel szem- ket kifejezésre juttat- lemény megnyervezett- — aminő volt az angol- gatásának kiprovokálás- nak tekinthető a tört-

A hivata- paganda

A Prager Presse egy- ban feltűnést keltő ad- lini antiszemita excess- sére vonatkozólag. A- hogy milyen lelkes tá- tik hivatalos körök a- tást. A Deutsche Arbe- főuccán lévő uccai he- mita karrikatúrákkal- katok. Az egyik zsidó- aktacsmóval a kezébe- „békeszerződés“. Eg- „szellemes“ karrikatu- tegorikára osztják a- dók: Jakobson, Nath- Ábrahám, Izsák, fénye- Stern, szagos zsidók: blatt. További kategó- következik a konkluzi- dős zsidók. Ez a nivó- szemita propagandár- Bender című film ve- nemzeti szocialista la- éles kampányt intéz- azt állítva, hogy ez- varták az ehadást. rült, hogy az előadá- zavarták meg. A lapok- tikus intézkedéseket- és terror-aktusokra-

A vértelen pigrom- németországi zsidók- anyagi erőforrásaikat-

amely mint egy szigeti vár emelkedik a lakóházak fölé. A berendezés fejedelmi. Sehol a japán fővárosban anyi ezüst és arany-nemű, annyi értékes gobelin és kép nincs, mint ebben a palotában. Amikor bankettet adnak Mitsuiék, a japán kormány tagjai majdnem minden alkalommal teljes számban jelennek meg, ugyanúgy a kereskedelmi, tudományos és ipari világ kiválóságai. A család minden nagyobb adakozásból kivészi bökészen a maga részét. A Keio-egyetemnek ugyiszólván egyedüli fenntartója ez a familia.

Ujabb konkurrens támadt és pedig a Mitsui-családban. Rengeteg bank, biztosítótársaságok, gyár és kereskedelmi konszern egyesül ebben az új cégben. Általában a család inkább pénzügyi téren hódít, úgyhogy a verseny a két ház között nem feszült, amelyhez tartozik. A jen értékének hullámzása mindig szervesen hozzátartozik a két család üzleti vagy állami politikájához. A Mitsui-család beállítottasága inkább internacionális, mint a Mitsubischi-családé, amelynek üzleti programja is nemzeti színezetű.

1931-ben, amikor Japán élesebben érezte a világrkriszt, mint azelőtt, a Mitsui-család üzleti erősen pangani kezdtek. A mandzsuriai háború csak a cég egyetlen iparágának kedvezett, a municiógyártásnak. A többi üzletág inkább a Mitsubischi-bankok javára volt. Később azonban ismét a Mitsui-cég került előtérbe és nekik kell tulajdonítani ezt, hogy Japán letér az aranystandardról. Ez a körülmény lehetővé tette a Mitsui-gyárak számára, hogy áruikat a külföldön hallatlan olcsó áron adhassák.

Közben azonban Japánnak különösen a középosztálya nagyon megsínylette a nagyarányú pénzmanipulációkat és az ezzel egy időben nekilendült áruházai politikát. A két hatalmas japán cég egyre-másra építette az áruházakat, amely egész nagy rétegek egzisztenciáját rendítette meg alapjaiban. Minthogy a középosztályi leszegényedett, vele együtt nyomorba jutott sok olyan kisegyszíntencia, amely belőlük élt. A japán paraszt és halász szenvedett a legtöbbet.

A középosztályi tagjaihoz terrorisztikus alakulatok verődtek össze. Ilyen terrorista csoport rendelkezésre gyilkolták meg Dan bárót. A gyilkosság azonban nem változtat meg a japán kormány politikáját a két céggel szemben, amelyek közül pillanatnyilag a Mitsui-család van fölényben.

ZENHÁZ-FILM MŰVÉSZET

SZINKÖR MOZGÓ MŰSORA:

(A legbuvösebb nyári mozgó)

Ma: Vig özevgy. Lehár világhírű muzsikája a közönség kedvenceivel: Maurice Chevalier és Jeanette MacDonald. Rendezte: Lubitsch. Előtte: Micky Mauss, Sully Simphonie. Előadások: 3, 5, 7, 9 órákor. Nyári leszíjlított helyára: 10 és 17 lej. Jón: Marlene Dietrich.

EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Hétfőtől: Két extrasuperfilm egy helyárért, 7 és 10 lejért, 3, 6, 9 órákor: I. Dick Turpin az asszonyok kedvence. Don José Mojikával. II. Két szív egy keringőben. (Zwei Herzen in 3/4 takt). Gert Theimer, Walter Jansen, Willy Forst, Szőke Szakáll.

AZ OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Csütörtökön, pénteken, szombaton, vasárnap: Stan és Bran hölgyfodrászok. Főszerepben a kacagás világbajnokai: Stan Laurel és Olyver Hardy. Kétórás kacagás 10 és 20 lejért. Előadások: 3, 5, 7, 9 órákor.

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Ma, csütörtökön a legszenzációsabb kettős műsor: I. Pat és Patachon mint tengerészek. A jókedv és kacagás királyainak legjobb vigjátéka. II. Tisztiszolga. (Ordonánc). Főszerepben: Marcella Chantal. Uj Paramount journal. Előadások kezdete: Pat és Patachon: 5.20, 7.20, 9.20, Ordonánc: 6.30, 8.30, 10.30.

BIZTOS GYÓGYULÁST talál az erdélyi Pöstyénben. Reuma, csusz, köszvény ellen az újonnan átalakított Bizusa fürdőben. Dej-Baiamare között. Elsőrendű napi pénzű 90-től 110 lejig. Szigorúan ort. kóser vendéglő. Állandó napi tézence. Szobák megrendelhetők: Fürdőigazgatóság BIZUSA p. u. Heandamare.

Uj Palesztina-irodalom

Bécs, mint irodalmi centrum. Egy ortodox röpirat a mezőgazdasági problémákról. A Palästina folyóirat május-juliusi számai

Bécs cionista központ volt valamikor, a szervezet legfőbb hatóságainak székhelye. Ez a szerepe azonban maradéktalanul megszűnt a Herzl halálával. Van azonban a bécsi zsidó életnek még mindig két jelensége, amely feléje vonzza az érdeklődést. A bécsi zsidó hitközséget teljesen meghódították a cionisták: ez az egyik. Úgyes írók, szerkesztők és egy rátermett kiadó, a Fiba-Verlag jóvoltából Palesztina irodalma Bécsben talált centrumra: ez a bennünket ezúttal érdekli másk.

Hogy csak a legutóbbi hónapok bőséges termését jellemezzük: Bécsben és a Fihánál jelent meg a zsidó Palesztina zsidó Bábker, Jesájá Press Palästina-Handbuchja. Itt a Hugo Herrmann eleven riport-sorozata, Palästina, wie es wirklich ist. (Mind a kettőről részletesen írunk a megjelenésük idejében). Most érik a befejezés felé ugyanennek a szerzőnek Palesztina-isméje és a mapokban jelent meg M. Ascher svájci ortodox zsidó publicistának Landwirtschaft u. Tora című érdekes kis füzetje. Végül — áchron-áchron cháviv — ugyancsak a Fiba adja ki a 18. évfolyamában járó Palästina című folyóiratot, melynek a cionizmus történetője, Adolf Böhm a főszerkesztője.

Ascher a zsidó vallás és a zsidó föld örök és felbontathatlan kapcsolatairól ír. A zsidó nép elementáris erejű hazavágyódásáról Palesztina földjére, amely sohasem állott meg a pusztá szimbólumoknál, hanem cselekedetekben jutott kifejezésre. És egyre-másra idézi az írott és a szóbeli tant, mely a paraszti és a kézműves foglalkozások dicséretét zargi. Az írása végén azután egy zsidó és pedig vallásos zsidó, mezőgazdasági iskola programját írta egybe Ascher. Ezt a részt azok is érdeklődéssel és teljes megértéssel fogják olvasni, akik egyébként nehezen tudják követni a szerzőt. Nem az elgondolásai váltják ki ezt a nehézséget; ezek se nem meglepők, se nem idegenek. A stílusa azonban, melybe a gondolatait öltözteti, erősen, egészen a bizarrsáig különösek. Jajjongó, régimódi prédikatori hangot üt meg Ascher és az efféle — joggal! — nem mindenki szenvedheti.

A Palästina-folyóirat májusi számában Grünbaum az erejiszraeli tervgazdasági szükségessége mellett kardoskodik. Ez a tervszérség nem terjedhet ki persze a palesztinai élet minden vonatkozására, kényszerítő erők híján nem lehet totális jellegű. De az önkéntes alárendelés jövőtől és társadalmi erők alapján a gazdaság egyes szektoraiban, így mindenekelőtt a pénz és hitelügynél, nemkülönben a külkereskedelem irányításánál kitűnően érvényesülhetne.

Peller társadalombiológiai alapon vizsgálja a palesztinai zsidó lakosság népesedési mozgalmát. (Cikksorozat a májusi és a júniusi számban jelent meg.) A végkövetkeztetései minden bizonnyal meglepetést fognak kiváltani. Peller ugyanis nem osztja a széltében elterjedt optimizmust a palesztinai zsidóság natalitása és regenerációs ekeje tekintetében. A zsidó lakosság felépítése Palesztinában abnormális és pedig abnormálisan kedvező, a legnagyobb részét javakorbeliek teszik ugyanis ki. — innen van, hogy az első pillantásra soknak tetszik a születések száma. Hogy ha azonban összevetjük ezt a számot a nemzöképes korban levők számával, kevesebb okunk lesz a helyzet rózsás megítélésére, sőt úgy fogjuk találni, hogy nem egészen kielégítő. A háború előtt bevándorolt munkások nagyobb idealisták voltak — állapította meg Peller — a mostani bevándorlóknál és más felfogásnak hódoltak a gyermekszaporodás tekintetében is, mint a háború után megtelepedett kartársaik.

Marcus a májusi számban a kézműves hechsarával foglalkozik és kellő megvilágításba helyezi a haifai és a telavivi szakiskolák idáig kevésbé méltóított szerepét. A júniusi számban pedig a zsidó hajózási vállalatok problémáit feszegeti. A tengeri forgalomnak óriási a jelentősége az épülő ország gazdasági életében. Míg Németországban 0.5 tonna esik a hajóforgalomból egy-egy lakosra, Olaszország 2, az angol szigetekre 3.07, addig Palesztinában 4.5, vagyis a Dániához hasonló a „Seeverkehrstonnage”. A zsidó vállalatok minden állami támogatás nélkül kísérleteznek ezen a téren és erősen meglepő, hogy a Lloyd Triestino rendkívül idegesen reagál a próbálkozásaikra.

A hulei gyarmatosítás problémáival a júniusi számban 2 cikk foglalkozik. Érdekesek a Nemirowszki statisztikai adatai. 1922 végén 83 ezer zsidó és 570 ezer nemzsidó lakott Palesztinában, (12.8, illetve 9.72%). 1934 végén viszont így alakult a helyzet: 300.312 zsidó és 870.242 nem-zsidó. 25.6, illetve 74.4%). 1932-ben — hogy még egy példát hozzunk fel az átalakulás gyökeres mivolta mellett — 15,533 zsidó bevándorlóval és 3898 zsidó úszlítottal szaporodott a zsidók száma. Az

össz-szaporodás tehát 19,451 lélek volt, a nem-zsidók 22,360 léleknyi szaporulatával szemben. Viszont 1934-ben kerekén 55,000 fővel szaporodtak a zsidók. A nem-zsidók szaporulata ezzel szemben 26,341 főt tett ki.

A júliusi szám cikkei közül megemlítjük Werber mérnök és Picard professor vitáját az ország víziproblémáiról. Horowitz cikket, mely Palesztina és Egyiptom kereskedelmi kapcsolatát ismerteti. Brachmann tanulmányát, mely a német állja statisztikai adatait ismerteti és pedig kitűnően, minden vonatkozásra kiterjedő, alaposan tájékoztató részletességgel. (Eddig 24 ezer német-zsidó talált otthon Palesztinában.) Végül a palesztinai kormány gazdasági ügyosztályának jelentését kell kiemelniük.

A „Palästina” érdeklődése persze kiterjed az ország minden kulturális vonatkozására

Uj vezetőséget választott oradeai konferenciáján az erdélyi Mizrach

Rav Fischman politikai expozéja a konferencián

Oradea, július 24. Folyó hó 21-én zajlott le ünnepléses keretek között az erdélyi Zökan-Mizrahi országgrézi konferenciája, amelyen Rav Fischman a Mizrahi világszövetség jeruzsálemi exekutívéjének vezető tagja is részt vett. Tizenhárom helységről mintegy 53 delegátus sereglett össze a konferenciára, melyet a Lloyd-teremben tartottak meg.

A konferencia tanácskozásait Leichter Márton (Sighet) nyitotta meg emelkedett szellemű beszéddel. Először kritikában részesítette azokat a vallásos elemeket, akik ma is távol tartják magukat a vallásos cionista mozgalomtól. A mozgalom megerősítésére és kereteinek kiszélesítésére hívja fel a konferencia delegátusait.

Kesztenbaum Ignácz, a Zs. N. Sz., dr. Bárdos Imre a nemzeti alapok nevében üdvözölte a konferenciát, majd Rav Fischman emelkedett szólására.

Rav Fischman beszédében rámutatott a Mizrahi helyzére és jelentőségére a cionista mozgalomban. Cion hegyén — mondotta — volt Salamon király rezidenciája és Moria hegyén volt a Szentély és a Tan vára. Salamon király hidat épített a királyság fölé és a Tan szentélye között, hogy minden nap könnyen tehesse meg ezt a körülményes utat. A Mizrahi is ezt a hidat építi a politikai és a vallásos cionizmus között.

Rav Fischman három Palesztinájára

Rav Fischman ezután hangsúlyozza, hogy a Mizrahi nem fogja elhagyni a Cionista Világszervezetet és hűségesen ki fog tartani a Szervezet mellett, amelyet Herzl teremtett. Talán mások fognak kivonulni, a Mizrahi azonban bent fog maradni. A Mizrahi a cionizmus maximumát hirdeti és követeli. A mi programunk — mondotta — három Palesztinát ismert. Egy Palesztinát, melynek szívé a weizmanni politika vágta ketté, de amelybe ma is három és fél millió zsidó fér be. Egy holnapi Palesztinát, mely Transzjordániát és a francia protektorátus alatt levő Palesztinát is magában foglalja és amely 7-8 millió zsidót kell majd, hogy befogadjon. És egy harmadik Palesztinát, a jövő zsidó birodalmát, mely a bibliai ígért szerint a „Micrajim” folyótól az Eufrateszig terjed és amelyben 48 millió zsidó fog élni egykoron. Erec Jiszráél a miénk marad és azt senki tőlünk elszakítani nem fogja. Zsidó uralmat akarnak teremteni Palesztinában és ebben sem az angolok, sem az arabok nem tudnak bennünket megakadályozni. Az egész világon haraguznak reánk, mert ki akarnak kergetni bennünket. Palesztinában is haraguznak reánk, de itt azért, mert attól félnek, hogy mi ne kergetessük ki a másokat. Ezután a bevándorlás kérdéséről beszélt. Helyteleníti a mai certifikát-rendszert és sza-

is. A júniusi számban például Schwadron, az egyetemi könyvtár kézirat- és arckép-gyűjtőményét ismerteti, melyet ő teremtett volt meg és amely a kézírás és az arc egészen egyszerű kombinációt révül igyekszik a zsidó kultúra munkásainak lelkehez közelebb férközni.

A Palästina állandó rovatai: Gazdasági mezőgazdasági, jogi élet, a palesztinai események krónikája, okmányok és az irodalmi rovat. A folyóirat így egyenesen megkülönböztetetlen azok számára, akik az épülő országról megbízható információkat akarnak kapni (g. s.)

bad zsidó bevándorlást követel. Végül Mizrahi vallási posztulátumait fejté ki.

Az ideológiai vita

Rav Fischman beszéde után a konferencia délutánra halasztották. A délutáni ülésen heves vita dult a felölt Mizrachisták és az ifjúsági delegátusok között a Mizrahi ideológiájáról. Különösen az oradeai delegátusok támadták a vallásos munkaszervezet ideológiáját és Rav Fischman jobboldali cionista hitvallása mellett foglaltak állást. A Hapoe Hamizrahi jelenlévő delegátusai élesen viszáutastották a vallásos munkásifjúság ellen felhozott vádakot és a Tora vö-Avoda mozgalom cionista felfogását hangsúlyozták Rav Fischman felfogásával szemben.

A vita a késő esti órákba nyúlt, amikor elhatározták, hogy a Zökan-Mizrahi központját Sighetről Oradeára helyezik át. Megválasztották az új vezetőséget, melynek elnökévé Nuszbaum Sámuel, ügyvezető elnökévé Mitteimma Jakabot választották. Ezenkívül több tagból álló végrehajtó bizottságot és ötven tagu nagytanácsot választottak.

A konferenciával egyidejűleg foly le a felelymi bizottság tárgyalása, melyen a sighet Mizrahi központ ellen emelt vádakot vizsgálták meg a sighet központ kérsére. A felelymi bizottság rehabilitálta a sighet központot és alaptalannak minősítette azokat a vádakot, amelyeket a központ ellen a maramuresi zsidó parasztek legutóbbi palesztinai kivándorlása kapcsán emeltek. A bizottság elnöke Nuszbaum Sámuel, tagjai: dr. Glasner Izsák, Kesztenbaum Miksa, Epler Jakab és Moskovits J. voltak.

Rónaszék (Costiui) gyógyfürdőn 40 százalékos kedvezményt kapnak az Uj Kelet előfizetői

Az Uj Kelet kiadóhivatala és a maramuresi Astra-között a napokban megállapodás jött létre, melynek értelmében az Uj Kelet előfizetői Rónaszék (Costiui) gyógyfürdőn kivételes kedvezményben részesülnek. A megállapodás értelmében az Uj Kelet előfizetői az összes fürdőjegyek árából 40 százalékos kedvezményt kapnak. A CFR 50 százalékos kedvezményt ad a costiui nyaralóknak. Az ellátás hihetetlenül olcsó, ugyszintén a lakások. A fürdő orth. kóser vendéglő is van. Az Uj Kelet előfizetői a costiui kedvezmények miatt forduljanak Schön Dezsőhöz, lapunk sighet megbizottjához.

Wider Jakob egyetlen héber nyomdája Erdélyben

SEINI, jud. Satmar
Betüöntöde, könyvkötészet, könyvkiadó, stereotypia

Vállalja a legjobb kivitelben bármilyen héber művet, pontozottat is, szidurim, machzorim, chamusim bármily nyelvű fordításban. — Ugyanitt jókárban levő borítékgyártó gép jutányos árban eladó.

Uj mész elő

Hogyan szervezz...

Berlin, július 24. A v foglalkozik a németország. A katolikusok elleni ha a hitlerista rémuralom lékeztető antiszemita kmany nagy belső bajajának eredménytelenségét külföldi közvélemény, hórprektúra élére Helldben olyasvalakit állított nem a rendbontások ellenkezőleg, azoknak meg

Anglia di pésre kés

Az angol közvélemény alarmozották a vallási, pmi türelmetlenség eme u zászai, Németországban eszközöl angol fronthar sa alatt utasították vissrését, hogy megkoszo nemzeti szocialista pucnak sirját. Másrészt a dök ellen indított ujabbgjobb felháborodást vában. Angol kormánykörják a kérdést, vajjon gessé ezek után az angmáciai közbelépése a n érdekében.

Göbbels propagandazal vádolják a különbökat, hogy igaztalanul iséget és a brutálitást a rendszer terhére. Az angben megállapítja, hogy a nemzeti szocialista dik, a náciok hatalomra pillanatig sem enyhült, zó enyhébb kifejezési fogára, vagy óvatosabban a külföld felháborodásdekében.

Katolikus és protestanngytalanul, elégedett Göring tábornok kereslenteit. Am az angolnősképpen a zsidók fertartja súlyosnak és az angol nép rövidesenban fogják ezzel szembe ket kifejezésre juttatlemény megnyerésére — aminő volt az angolgatásának kiprovokálásnak tekinthető a tört

A hivatalo paganda

A Prager Presse egyban feltűnést keltő adlini antiszemita excesséere vonatkozólag. A hogy milyen lelkes tátik hivatalos körök a tást. A Deutsche Arbe füocún levő uccai he mita karrikaturákkal katok. Az egyik zsidó aktacsomóval a kezébe „békeszerződéseket”. Eg „szellemes” karrikaturtegorikára osztják a dök: Jakobson, Nath Abraham, Izsák, fénye Stern, szagos zsidók: blatt. További kategókövetkezik a konkluzidős zsidók. Ez a nívőszemita propagandán Bender című film ve nemzeti szocialista laéles kampányt intézz azt állítva, hogy ezvarták az előadást. rült, hogy az előadávavarták meg. A lapoktikus intézkedéseket és terror-aktusokra

A vértelen pogrom németországi zsidók anyagi erőforrásaikat

Uj mézárásokat készítenek elő Németországban?

Hogyan szervezték meg hivatalosan az antiszemita pogromokat. A fényes zsidók és a szagos zsidók

Berlin, július 24. A világsajtó behatóan foglalkozik a németországi eseményekkel. A katolikusok elleni hadjáratot, valamint a hitlerista rémuralom első napjaira emlékeztető antiszemita kilengéseket a kormány nagy belső bajaival és külpolitikájának eredménytelenségével magyarázza a külföldi közvélemény, hogy a berlini rendőrprefektúra élére Helldorf gróf személyében olyasvalakit állítottak, akinek szerepe nem a rendbontások elfojtása, hanem ellenkezőleg, azoknak megszervezése.

Anglia diplomáciai közbelépésére készül

Az angol közvéleményt különösképpen alarmírozták a vallási, politikai és fajvédelmi türelmetlenség eme újabb megnyilatkozásai. Németországban baráti látogatást eszközölő angol frontarcok ennek hatása alatt utasították vissza Göring azon kérését, hogy megkoszorúzzák az 1923-as nemzeti szocialista puccskísérlet halottainak sírját. Másrészt a németországi zsidók ellen indított újabb üldözések a legnagyobb felháborodást váltották ki Angliában. Angol kormánykörök ismét latolgatják a kérdést, vajjon nem-e válik szükségessé ezek után az angol kormány diplomáciai közbelépése a németországi zsidók érdekében.

Göbbels propagandahivatalai ismét azal vádolják a különböző külföldi államokat, hogy igaztalanul írják a türelmetlenséget és a brutálitást a nemzeti szocialista rendszer terhére. Az angol sajtó ezzel szemben megállapítja, hogy a terror, amelyre a nemzeti szocialista rendszer támaszkodik, a náci hatalomra jövétele óta egy pillanatig sem enyhült, legfeljebb különböző enyhébb kifejezési formákat öltött magára, vagy óvatosabban gyakorolták éppen a külföldi felháborodásának elkerülése érdekében.

Katolikus és protestáns angol körök nyugtalanul, elégedetlenkedve fogadják Göring tábornok keresztény-ellenes kijelentéseit. Am az angol közvélemény különösképpen a zsidók fenyegetett helyzetét tartja súlyosnak és az angol kormány és az angol nép rövidesen határozott formában fogják ezzel szembeni elégedetlenségüket kifejezésre juttatni. Az angol közvélemény megnyerésére irányuló manőverek — aminő volt az angol frontarcosok látogatásának kiprovokálása is — meghiúsultnak tekinthetők a történetek után.

A hivatalos antiszemita propaganda nívója

A Prager Presse egyik legutóbbi számában feltűnést keltő adatokat közöl a berlini antiszemita excessusok megszervezésére vonatkozólag. A lap rámutat arra, hogy milyen lelkes támogatásban részesítik hivatalos körök a pogromra való uszítást. A Deutsche Arbeitsfrontnak az egyik főucán lévő uecai helyiségében antiszemita karrikatúrákkal vannak tele a kirakatok. Az egyik zsidó diplomatát ábrázoló aktacomóval a kezében, ezzel a felirással: „békészerződés”. Egy másik ablakban „szellemes” karrikatúrák a következő kategóriákra osztják a zsidókat: fiatal zsidók: Jakobson, Nathanson. Öreg zsidók: Ábrahám, Izsák, fényes zsidók Sonnenfeld, Stern, szagos zsidók: Blumenfeld, Rosenblatt. További kategóriák felsorolása után következik a konklúzió: valamennyien büdös zsidók. Ez a nívója a hivatalos antiszemita propagandának. A Peterson és Bender című film vetítése alkalom volt a nemzeti szocialista lapok számára, hogy éles kampányt intézzenek a zsidók ellen, azt állítva, hogy ezek tudatosan megzavarták az előadást. Ezzel szemben kiderült, hogy az előadást az ifju hiteristák zavarták meg. A lapok mindenesetre drasztikus intézkedéseket kérnek a zsidók ellen és terror-aktusokra uszítanak.

A vértelen pogrom

A vértelen pogrom már régen folyik a németországi zsidók ellen, akiknek utolsó anyagi erőforrásait is meg akarják ka-

parintani a náci. A civilizált világ nem ezen csodákozik ma már, csupán az lepte meg, hogy a törvényhatóságok hogyan türték el a legutóbbi demonstrációkat nemcsak a vidéki városokban, hanem Berlinben is. Holott nincs mit csodálkozni a történetek, hiszen Hitler nem is olyan régen minősítette Julius Streichert legjobbnak és leghűségesebb barátjának. Göbbels is egyik legutóbbi beszédében bolháknak minősítette a zsidókat, akiknek kiirtása nemzeti szükségesség. A Prager Presse felveti a kérdést, hogy vajjon a német néplélek belső kívánságának felelnek-e meg ezek a bestialitások?

A Pester Lloyd a Peterson és Bender című filmmel kapcsolatosan a következőket írja: A zsidókérdés ismét aktuális Németországban. A legutóbbi demonstrációk az egész világon felháborodást váltottak ki. A fajtisztaság nem egyéb, mint politikai jelszó, amelynek nem kell feltétlenül alantas indulatokkal járnia. Nem is érthető meg másképpen, csak annak a politikai ideológiának ismertetésében, mely a zsidók számlájára ír minden bajt, hogy eltérítse a figyelmet az igazi okoktól. Az az ideológia, amely a zsidókat alacsonyabb rendűeknek tekinti csak akkor válhat jóvá, ha Németország szellemi életéből kirtják a régi és az új testamentumot. Ez a tendencia létezik is, még pedig néhány minisztérium támogatásával.

Az új berlini rendőrfőnök püszja

Az Excelsior berlini tudósítás alapján rámutat arra, hogy Helldorf gróf Berlin rendőrprefektusává való kinevezése bizo-

nyítja, mennyire félnek a hitlerista vezetők az ellenzék előretörésétől. A nemzeti szocialista rendszer egyelőre vörös krétával jelöli meg ellenségeiként a monarchistákat, a zsidókat és a katolikus lelkeseket. Másrészt a párt szélsőséges elemei szemére vetették a vezéreknél, hogy a berlini prefektúra vezetése nem eléggé lendületes és brutálisabb intézkedéseket kérnek akár a hatalomra jövetel heroikus korszakában. Levecov admirális, akit leváltottak a prefektúra éléről, bizonyára nem akarta engedélyezni a rohamcsapatok legutóbbi antiszemita kilengéseit a Kurfürstendamon. Az új prefektus, Helldorf gróf mindössze harminckilenc éves és tagja a Bossbach csapatnak, amely 1921-ben a Kapp-puccsban tevékenykedett. 1931-ben antiszemita kilengéseket rendezett a Kurfürstendamon, emiatt hathónapi fogházra ítélték, de a tábla természetesen felmentette. Kinevezése a párt radikális szárnyának győzelmét jelenti és azt, hogy 1933 évihez hasonló represszáliák következnek az ellenzék és a zsidók ellen.

SELECT MOZGÓ Ma rendkívüli premier! SELECT MOZGÓ

MEGSZOKOTT EGY FEGYENC
(Az üldözött szerelmesei)

rendkívül izgalmas kalandorfilm, főszerepekben:
ROBERT MONTGOMERY, MADGE EVANS

Kisérő műsor: **Rivaldafény** csodásan szép zenés revü.

Argetoianu nem helyesli az állam beavatkozását a külkereskedelelem ügyeibe

A volt pénzügyminiszter elgondolásai az állampénzügyi szanálásról

Bucuresti, július 23. Argetoianu pénzügyminiszter nyilatkozott az államnak a külkereskedelelem ügyeibe történő beavatkozásáról és ismertette állampénzügyi szanálási elgondolásait. Kijelentéseiből a következőket említi ki:

— Nem tartom helyes megoldásnak az államnak a külkereskedelelem ügyeibe való beavatkozását. A nemzetközi árucserre mesterséges rendszabályozás csak abban az esetben jelentene megoldást, ha a különböző államok egységes rendszert léptetnének életbe s a megoldásokba foglalt intézkedéseket teljes egészükben végre is hajtanák. És még ebben az esetben is vitatható az állami beavatkozás rendszerének helyessége. Meg kell állapítanom, hogy egy-egy állam egyoldaluan kiépített kereskedelmi rendszere már eleve bizonytalanságot támaszt a külkereskedelemben.

— Emszerem, hogy az állami beavatkozás szükséges azokban az államokban, melyekben az átutalásokat nem lehet a megszokott pénzügyi tranzakciók útján lebonyolítani, de ez nem menti a jelenlegi külkereskedelmi rendszer alapvető hibáit. Egyedüli megoldás csakis az általános állampénzügyi revízió útján lehetséges. En-

nek keresztülvitelére azonban a jelenlegi helyzet nem mutatkozik alkalmasnak. Az összes eddig alkalmazott külkereskedelmi rendszerek komplikáltságuk miatt életképtelenek voltak. Híve vagyok a teljesen szabad kivitelnek és a legszélesebbkörű aránylagos behozatalnak. Ezt az alapvető felvettem pártprogramomba. Egyedüli kikötésem az, hogy kötelezni kell az exportőrt arra, hogy a szerzett devizák egy részét tegye letétbe a Banca Nationalanál, míg a többi felett szabadon rendelkezhetik. Ezzel a rendszerrel az állam birtokába jut a kötelezettségei teljesítéséhez szükséges fizetőeszközöknek, de ugyanakkor az exportőr is szabad valutapiacpon rendezheti saját kötelezettségeit. A kevesebb rossz megoldás még mindig hasznosabb a nem létezőnél.

— A gabonaértékesítés kérdésében megoldást csak az állam érhet el ma. Az államnak fel kell vásárolnia a rendelkezésre álló gabonamennyiséget. A múlt évi rendszert sajnos nem lehet megvalósítani, mivel hasonló pénzügyi alapok nem állanak rendelkezésre. Ezért van az, hogy az értékesítés lehetősége körül teljes bizonytalanság uralkodik.

A Népszövetség égisze alatt központi szervezet alakul a kivándorlási kérdések megoldására?

A Népszövetség által delegált kivándorlási hivatal szomorú jelentése. Közel 30 ezer német menekültet fogadott be Palesztina

London, július 24. A napokban érkezelte tartott Londonban a Népszövetség által delegált kivándorlási főbizottság, mely Hitler uralomrajtása és a Németországból való menekülés megindulása után alakult meg Lord Robert Cecil elnöke alatt. James G. Macdonald Népszövetségi főbiztos kimerítő jelentést terjesztett elő a kivándorlási hivatal eddigi munkájáról és a kivándorlás kérdésének jelenlegi helyzetéről.

A főbiztos hangsúlyozta, hogy a kivándorlási hivatal a Népszövetségtől függetlenül, mint autonóm testület alakult meg. A mai válságos helyzetből nem lát más kiutat, mint azt, hogy ezt a feladatot egy a Népszövetség által közvetlenül létesítendő szer-

vezet vegye át, mely a Népszövetség vezetése alatt álljon és integrális részét képezze a népszövetségi rendszernek. E szervezet feladata kell hogy legyen minden ország kivándorlóinak és menekültjeinek ügyét magáévá tenni.

Macdonald ezután azokról a tárgyalásokról számolt be, amelyeket különböző országok kormányaival folytatott a bevándorlás engedélyezése és lehetővé tétele érdekében. Dr Samuel Inman, aki kitűnően ismeri a dél-amerikai viszonyokat, néhány hónapig tanulmányozta az ottani helyzetet. A dél-amerikai országok közül Argentína és Brazília nyújtja a legnagyobb gazdasági lehetőségeket. Ezekben az országokban azonban ma

még rendkívül súlyos akadályokba ütközik egy általános és nagyszabású bevándorlás. Nem mezőgazdasági munkásokat különösen redukált számban és csak nagyon kivételes esetekben engednek bevándorolni. Az argentinai és brazilai kormány ennek ellenére is hajlandóak bizonyult tanulmányozás tárgyává tenni a bevándorlás kérdését. Kézzelfogható eredményeket azonban egyetlen országban sem sikerült elérni. Tömegbevándorlásról tehát nem lehet szó. Egyes bevándorlók azonban el tudnak helyezkedni és kisebb csoportok letelepítésére is van lehetőség ezekben az országokban.

A főbiztos ezután a németországi kivándorlásról számolt be 1933 óta. A kivándorlók számát mintegy 80 ezerre becsüli. A tengerentúli országok közül: Palesztinában 27 ezer, az Egyesült Államokban 6000, Dél-Amerikában 3000, Dél-Afrikában 300, a többi országokban 500 németországi menekült telepedett le. Vagyis összesen: 36.800. Középs- és Kelet-Európára 18.000 visszavándorló esik Franciaországban 10.000, Hollandiában 4000, Csehszlovákiában 1600, Angliában 2500, Ausztriában 900, Olaszországban 1100, Spanyolországban 2000, Belgiumban 600, a skandináviai felszigetén 1000, Svájcban 500, Európai többi országaiban 1500 német emigráns él.

— A legtöbb kivándorlót Palesztina fogadta be — mondotta Macdonald — és erre bülkélhetnek azok a szervezettek, amelyek ebben közreműködtek. Palesztina azonban nem vehette fel a menekültek tízezreit, ha nincsenek meg azok az előfeltételek, amelyeket önfeláldozással és odaadással teremtetek meg évtizedeken keresztül azok, akik megszűntek nélkül a Zsidó Nemzeti Otthon ideáljért dolgoznak.

Macdonald ezután rámutatott arra, hogy a kivándorlók közül leginkább az intellektuális helyzetén tudott segíteni a kivándorlási hivatal. Mintegy 366 tanárt és tanítót sikerült elhelyezéshez juttatni.

A Times feltűnő cikkben kommentálja Macdonald főbiztos referátumát és rámutat arra, hogy a mai világgazdasági viszonyok között nemzetközi szervezetre van szükség a kivándorlók elhelyezése kérdésének megoldásához. Macdonald reméli, hogy a Népszövetség legközelebbi ülésén foglalkozni fog olyan irányú javaslattal, hogy létesítsék egy központi szervezetet, melynek kizárólagos feladata a kivándorlók ügyeinek intézése. Feladata lesz konzultatív szolgálattal teljesíteni a kivándorló csoportok számára, akiknek a Népszövetség segítségére lesz szükségük.

— Lemondott a holland kormány. Hágából jelentik: Miután a kormány nem kapta meg a katolikus párt támogatását a közkiadások leszállítására vonatkozó törvényjavaslatához, elhatározta lemondását. Ha a királynő nem fogadná el a lemondást, úgy feloszlátják a holland parlamentet.

Modern csőbutor és csillár
detail-kiszolgálásnál is
Gyári áron!

Az elegáns világ fogása

GRÜNWALD
100 DECEBAL, TEL. 724

1935. JULIUS 25.

BLEB

oradeai Mizrach

**Costiui) gyógy-...
százalékos
nynt kapnak
et előfizetői**

ja Erdélyben

stereotypia

zottat is, szidurim,
jokarban levő boríték-

SPORT

Népes gárdával vesz részt a Haggibbor a cernauti Makabi jubileumi tornáján

Cluj, július 24. (Az Uj Kelet tud.) A cernauti Makabi 25. éves jubileuma alkalmából — mint megírtuk — jubileumi tornát rendez, amelyen Románia zsidó sportjának minden számottevő képviselője részt vesz. Most, miután a jubileumi torna programja ismeretessé vált, a Haggibbor vezetősége elhatározta, hogy igen népes gárdával képviselje magát azon. A Haggibbor versenyzők teniszben, vívásban, asztaliteniszben vesznek részt, összesen körülbelül tizenötön. Az egyes számokban kiküldendő versenyzők nevei tekintetében döntés a hét folyamán fog történni.

A Haggibbort hivatalosan a jubileumi ünnepeken több vezetőségi tag fogja képviselni.

Dr Burger nyerte a satumarei SzSE teniszversenyének férfiújságját. Tudósítónk jelenti: Tegnap fejezték be Satumaren az SzSE országos teniszversenyének férfiújságját, amelynek döntőjébe dr Burger SzSE és Steiner NAC kerültek. Győzött dr Burger, aki 6:1, 6:3 arányban biztosan verte ellenfelét. Dr Burger bebizonyította, hogy az oradeai került legjobb játékos.

A Középeurópa Kupa középdöntőjében, mint ismeretes, a Ferencváros az Austria-val, a Juventus a Spartával játszik. A két mérkőzést vasárnap játsszák. A Ferencváros — Austria mérkőzés Bécsben lesz, míg a Juventus — Sparta mérkőzés Bernben lesz, az első mérkőzést Prágában a Sparta nyerte 2:0 arányban, a második Tornóban a Juventus győzött 3:1-re) minden valószínűség szerint Zürichben vagy Bernben lesz. Az előbbi mérkőzést az olasz Barlassina vezeti.

Augusztus 4 és 11-én játsszák a Nemzeti Bajnokság A csoportjába való bejutásért folyó küzdelem döntőjét. Bucurestiből jelentik: A Nemzeti Bajnokságból kiesett AMTE, valamint a B) csoportgyőztes Jiul kettős mérkőzést kell játszani a Nemzeti Bajnokság tizenkettedik helyéért. A selejtezők augusztus 4 és 11-én lesznek. A két mérkőzés közül az egyiket Aradon, a másikat Petroseniben játsszák. A sorrendet a Nemzeti Bajnokság bizottsága legközelebbi ülésén dönti el. Az AMTE egyébként azt az indítványt tette a Nemzeti Bajnokság bizottságának, hogy mindkét selejtező mérkőzés legyen Bucurestiben. Erre vonatkozólag azonban a szabályok kategórikusan intézkednek, így az aradiak indítványáról szó sem lehet.

A Venus — Makabi, Bucuresti bajnokságáért lejátszott döntőmérkőzést, amelyet a pálya használhatatlansága miatt barátságos alapon tartottak, a bucuresti kerület határozta szerint — újrajátszák.

Theimer, a bucuresti CFR kftűnő kapuvédője a petroseni Jiul új szerzeményének számított. Bucuresti jelentés szerint azonban Theimer a jövő évre is a fővárosi vasutasok kapuvédője marad.

A Nemzeti Bajnokság küzdeleméből ez évben a központ 400.000 lejnél több fölösleget tett félre. Az illetékes bizottság most dolgozza fel a mérkőzésekről beküldött statisztikákat, amelyek elvégzése után az összeget az évi mérleg arányának megfelelőleg ki fogják osztani.

A Romania csapata a közeljövőben kisebb erdélyi turára megy. A turán részt vesznek a csapat új szerzeményei, így elsősorban Lázár, a Ripensia volt játékosja is.

Wimbledonban ma lejátszották a Davis-cup zónaközi döntőjében a párost. Az amerikai páros bizonyult állóképesebbnek a győző a németek felett. A mérkőzés eredménye: Allison — Van Ryn Cramm — Lundt 3:6, 6:3, 5:7, 9:7, 8:6. Az Egyesült Államok most 2:1-re vezet a zónaközi döntőben.

A cluji vízpólóbajnokság állása:

1. Universitatea	2	2	0	0	17.0	4
2. Haggibbor	2	2	0	0	11.1	4
3. KAC	2	1	0	1	16.2	2
4. KMSC	2	1	0	1	13.3	2
5. Unirea	2	1	0	1	6.12	2
6. UEC	2	1	0	1	3.8	2
7. CFR	2	0	0	2	1.26	0
8. Romania	2	0	0	2	0.14	0

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉ:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

KÖZGAZDASÁG

Emelkedik a romániai fakivitel

Bevezették az árelenőrzést a faexportnál. Az olasz importőrök nagy megrendeléseket eszközöltek a román piacon

A faipari termelés és fogyasztás csökkenése nem kizárólag a gazdasági válság által teremtett helyzetben keresendő, hanem a kitermelés rendszertelenségében. Az erdősítési munkálatok is megakadtak, ami egyes helyeken erdők pusztulásához vezetett. Racionális erdőgazdasággal jelenleg csak az állam, a különböző egyházak gazdasági igazgatóságai és néhány magánvállalat rendelkezik.

	Tonna	Érték ezer lejekben	Tonna	Érték ezer lejekben
Január	44.288	64.102	31.329	58.373
Február	31.261	48.264	41.588	73.906
Március	45.738	73.556	53.717	76.058
Április	44.118	77.777	51.777	98.301
Május	83.239	154.523	86.215	151.118
Összesen:	249.634	418.228	264.627	445.237

A fakivitel terén az utóbbi időben bizonyosfokú javulás észlelhető, de a kivitel még mindig alatta marad az 1925—27 évek eredményének. Ennek oka a külföldi piacok felvevőképességében beállott csökkenés. A nyugati államokban a cseh és az orosz fakivitel térhódítása a román árak terhére történt. Kedvező a helyzet a keleti piacokon, Egyiptomban, Szíriában és Palesztinában, ahol az importőrök állandóan nagyobbarányú romániai megrendeléseket eszközölnek. A román-magyar kereskedelmi egyezmény is megadja a lehetőséget a fatermékek kedvező magyarországi elhelyezésének. Az idei májusi román fakivitel 30 százalékkal Görögországot vette fel. A görög piacon állandó lehetőségei keletkeztek a megmunkált romániai faárúknak, mivel ár tekintetében köbmeátereként tíz francia frankkal olcsóbb a romániai ár, mint az orosz.

Az olasz-abbesszini konfliktus következtében olasz importőrök is nagy megrendeléseket eszközölnek. Németország romániai fahozzátele is emelkedő irányzatot mutat. A fakivitel átutalási nehézségek is befolyásolják csaknem minden vonalon. A belső piacon elég kedvezők az értékesítési lehetőségek. Butorfában állandó a kereslet. Az árak tartottak. Egyes faanyagok, mint például a vasuti talpfa ára állandóan emelkedőben van. Fakészlet hiánya kezd érezhetővé válni és ehhez képest alakulnak az árak is. A vasut fahasználatának már feltűnt az áruhiány, amikor az eladók legutóbb 3000 köbméter vasuti talpfa szállításánál várakozáson felül magas árakat értek el. A magyarországi faiparok a fogyasztás visszaesésében van, a kereslet csökken, de a tűzfákra ma is szilárdak. Ausztriában a közmunkák egyrésze

halasztás; szenved. Emiatt a fapiacon érdeklődési hiány van. Remélik, hogy az állami építkezések folyamataiban tétele után ez meg fog szűnni. Olaszországban úgy a bel-, mint a külföldi faanyagok iránt állandó a kereslet.

A jugoszláviai faipar az utóbbi évek folyamán súlyos veszteségeket szenvedett. A vállalatok a válság következtében üzembeszűntetést határoztak el vagy a kereslet hiány miatt üzembeszűntetést hajtottak végre. Belgiumban a frank értékcsökkenése általános áremelkedést eredményezett. Ennek következtében a faanyagok ára is emelkedett husz-harminc százalékkal. Súlyos csapást jelent a Belgiumba exportáló fatermelő államokra az a brüsszeli kormányintézkedés, amelyet most életbe léptettek s amely kimondja, hogy állam árlejtéséknél csak belső faáranyagok versenyezhetnek. Belgium most a Belga-Kongói fedezeti szükségletét. A franciaországi piacokon teljes a visszaesés. A belső vállalatok üzemei nem szűnnek ugyan, de kereslet hiányában nincsen elhelyezési lehetőségek. Svéd- és Finnország nagy tételekben szállít Angliába, ahonnan úgy a kanadai, mint az orosz faárut sikerült kiszorítani.

Itt említenék meg, hogy a fakivittel foglalkozó vállalatok emlékirattal fordultak az ipar és kereskedelemügyi miniszterhez, amelyben a kivitelre kerülő faárak árának mennyiségének és minőségének ellenőrzés alá helyezését kérték. A kompenzációs kivitelnél nincs árelenőrzés. Ez a körülmény a romániai fakivitelre célszerű súlyos következményekkel járhat. A miniszter eleget tett a kérésnek és az árelenőrzést bevezette.

A szőlő várható termése kielégítőnek mutatkozik. Kedvezőtlenek a jelek a gyümölcsstermett illetően. Kevés szilva, alma és körte lesz az idén.

Nagy propagandát fejt ki a okmány a belső kölcsön érdekében. Ma délelőtt a pénzügyminisztériumban értekezlet tartottak, amelyen elhatározták, hogy fokozott propagandát fejtenek ki annak érdekében, hogy mindazok, akiknek kötelestük van az állammal szemben, jegyezzék le azokat a belső kölcsön második kibocsátása alkalmából. Ezáltal megnyílik előttük a lehetőség, hogy követeléseiket likvidálják, felhívja figyelmüket arra, hogy a sorshúzások szabályosan lesznek megjelölve és a kamatot is rendszeresen fogják fizetni. A kölcsön jegyzése által az állami költségvetés konszolidáltabb lesz, és lesz függőben levő adóssága, miáltal a pénzügyminisztérium pontosan fogja fizetni kötelezettségeit.

Közvetítették a hivatalos termésbecslést

A földművelésügyi minisztérium most kiadott tájékoztatója szerint a buza aratását a Duna völgyében teljesen befejezték, másutt az aratás befejezés felé közeledik. Az árpa aratása is folyamatban van, sőt egyes helyeken a cséplés is megkezdődött. A buzatermés körülbelül 280 ezer tiztonnás vagon lesz. Az árpatermést 110 ezer vagonra becsülik, jóval több a tavalyinál, míg a buzatermés nem közelíti meg meg az utóbbi évek átlagos eredményét. A zab közepes termést ígér, körülbelül 675 ezer vagon, zabtermés nagyobb lesz a tavalyinál. A rozstermést 395 ezer vagonra becsülik. A jelentés közli, hogy Moldvában Dobruzdában és Beszarábiában, valamint Sätmar megyében a tengeri a szárazság miatt gyenge. Cukorrépában jó termés ígérkezik, de Arad, Bihor és Timis-Torontal megyékben gyöngébb eredmények

Fleissig Sándor magas kitüntetésé

Magas kitüntetés érte megérdemelt jutalmaként Fleissig Sándor, a budapesti Angol-Magyar Bank alelnök-vezérigazgatóját és a Budapesti Áru- és Értéktőzsdé elnökét. A kitűnő közgazdasági vezérférfi, akinek a magyarországi gazdasági és pénzügyi életben vezető szerepe volt és élénk részt vett a magyarországi zsidóság társadalmi és közéletében, a kormányzó az I. osztályú magyar érdemkeresztal tüntette ki közgazdasági tevékenységének 25 éves jubileuma alkalmából. Ez a legmagasabb kitüntetés, ami közgazdasági vezérférfi érhet, viselőjét a királyi parancsokkal tünteti ki.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyetlen közlésért egy szöveg, melynek nettóval 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alkalmazásoknak 50 százalék kedvezmény. Apróhirdetéseik díja előre fizetendő. Jelölés levélben csak egy továbbított, ha porrábontás nélkül van.

Házasságokat biztos eredménnyel közvetlen szűke körű összeköttetéssel rendelkező „Mare” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116.

Keresünk érettségizett gyakorlatos perferkt román nyelvtudással, gyakorlati gépirásban és levelezésben. Ajánlatokat „Nagyvállalat” jellegre a kiadóhivatalba.

Használt, de jókarban levő pászkasütőberendezést keresek megvételre. Cim a kiadóban.

Naponta frissen fejt köster tehén és bivaly- tej — házhoz szállítva is — kapható Schwartz Ignácnál Str. Iasiilor 9.

Kiadó aug. 1-re két szoba-konyha, fürdőszoba lakás. Str. 83 Infanterie 12.

Csértifikátom van, magammal vinnék fiatalabb vagy idősebb családtagot. „Erec” jellegre a kiadóba.

Két nagy üres szobát keresünk sürgősen augusztus 1-re. Cimeket a kiadóba.

Csértifikáttal rendelkezem: körülbelül 28-tól 45 éves koru nőt vinnék magammal. „Palesztina” jellegre.

Weintraub fényképezési műterem helyisége augusztusra kiadó. Regele Ferdinand 21. Telefon 510.

Könyvelésben jártas perferkt romn. német, magyar levelezőt keres délutánra nagykereskedés.

Spritzdruckapparat (festékszóró), pezsgőkészítőgép, kávépörkölő, cacaoprés, Opalofra sokszorosítógép, cukorkaformák, tisztavágógép eladó. Beck Adolf Valea lui Mihai.

Izr. mechanikus, lakatos vagy elektrotechnikus, komoly munkaerő, egyáltalán komoly ember kerestetik vállalatához állandó elhelyezkedésre olyformán, hogy ha megüti a mértéket, a család egyik rokonát, szép fiatal lányt feleségül vegye. Ajánlatok „Jövő” jellegre a kiadóhivatal továbbít.

Zion Lloyd

BUCURESTI, I. Cal. Victoriei 33
Direktor: M. Jampolski.

Megrendez és közvetít a legelőnyösebb feltételek mellett utazásokat

Palesztinába

és a Közel-Keletre a Dacia, Carol I., Polonia, Har Zion és Har Carmel hajókon Kérjen az utazással kapcsolatos minden kérdésben felvilágosítást és prospektust! Képvisele Cluj, Mures, Someş, Bistrița és Salaj vármegyék részére:

Dr. Neumann Vilmos
Cluj, Str. Berthelot 12. Tel. 6-82.
Bihor megye és Oradea részére Balázs Miklós Oradea, Str. Ciocogariu 15. és tr. Alexandri 34.

Öt va a Mar

Metalkoholos e

Oradea, július 24. Oradeán, hogy az egész elrendelte öt vagon Margina-Resița cserjéből. Ez a legmagasabb kitüntetés, ami közgazdasági vezérférfi érhet, viselőjét a királyi parancsokkal tünteti ki. A minisztérium intézkemény azon rendeletét megtiltja, hogy metalkoholosnak. A minisztérium

Gyilkos történet

A merénylet

London, július 24. tés szerint az argentin kos revolveres merénnek áldozata Bardaler golyó talált s kórházba meghalt. Talán nem is révén vesztette életét. ben De Las Torres sz becsületsértően bíraltinai pénzügyminiszter pénzügyminiszter az gesen akart elégtételparlamenti sértésekért. verlövés dördült el es go yótól találva össze

Hirek a

Antone

Bucuresti, július 24. az utóbbi időben ismét láttuk napvilágot a lej lönőben az angol szak behatár az ország pé kifogásolta, hogy a rom minimális részleteket a kedelmi tartozásaik tö kapcsolatosan célzások román kormányt belsö gei könnyen a lej dvalerithetik. Antonescu pé től az újságírók megkéménye a román kormá rekről, a következő ny — Nincs és nem is v tig sem a lej devaloriz tertanács nem készite tareform-tervezetet és tagja sem gondolt erre egy ilyen reform hiáb

Indul Const

Har Har Har Har Har

Jegyek As erdélyi, bán U Vidéken az Uj F

Sándor magas tette

erte megérdemelt jut... Sándor, a budapesti An... alelnök-vezérigazgatóját... és értéktözsde elnökét... agi vezérérfiut, akinek... zászági és pénzügyi élet... t és élénk résztvevő a... ság társadalmi és köz... ó az I. osztályu magyar... tte ki közgazdasági te... ves jubileuma alkalmá... ab kitüntetés, ami köz... t érhet, viselőjét a ke... eg.

Öt vagon ecetet koboztak el a Marginia-Resita ecetgyártól

Metilalkoholos ecetet hozott forgalomba a gyár, amit tiltanak a kormány egészségügyi rendeletei

Oradea, július 24. Nagy feltűnést keltett Oradeán, hogy az egészségügyi minisztérium elrendelte öt vagon ecet elkobzását, mely a Marginia-Resita ecetgyár tulajdonát képezi. A minisztérium intézkedése a liberális kormány azon rendeletéből következett, mely megtiltja, hogy metilalkoholból ecetet gyártsanak. A minisztériumhoz olyan informá...

ciók érkeztek, hogy a Marginia-Resita Timișoara és Cernăuțiiban gyártott metilalkoholos ecetet hoz forgalomba. Ma az egészségügyi hatóságok képviseletében vizsgálóbizottság jelent meg a Marginia-Resita oradeai üzemében és megállapították, hogy Oradeán is metilalkoholos ecetet gyártanak.

Gyilkos revolveres merénylet történt az argentinai szenátusban

A merénylet következtében Bardalero szenátor meghalt. Még nem tudják, hogy ki a merénylő

London, július 24. Buenos Airesi jelentés szerint az argentinai szenátusban gyilkos revolveres merénylet történt, amelynek áldozata Bardalero szenátor, akit a golyó talált a kórházba szállítás közben meghalt. Talán nem is neki szánt lövés révén vesztette életét. A merénylet perceiben De Las Torres szenátor élesen, sőt becstelenséggel bírálta De Pinedo argentinai pénzügyminiszter tetteit s amikor a pénzügyminiszter az ülésstercében tettelegesen akart elégtételt venni az őt ért parlamenti sértésekért, a karzatról revolverlövés dördült el és Bardalero szenátor golyóval találva összeesett.

Nyomban megjelent az ülésstercében a karhatalom s a közönséget a karzaton személymotosáznak vetették alá. Több személyt letartóztattak, de még nem tudni, ki a merénylő. A merénylet során Menedo pénzügyminiszter is megsebesült. A rendőrség a törvényhozás épületének előterét is megszállotta s távoztartja a merénylet hírére odacsődült tömeget.

Buenos-Aires, július 24. Menedo pénzügyminisztert egy nemrég állásából elmozdított rendőrbiztos lötte le. Menedo állapota meglehetősen súlyos.

Hírek a külföldi sajtóban a lej devalorizálásáról

Antonescu pénzügyminiszter kategórikus cáfolata

Bucuresti, július 24. A külföldi sajtóban az utóbbi időben ismét nyugtalanító hírek láttak napvilágot a lej sorsát illetően. Különösen az angol sajtó foglalkozott behatóan az ország pénzügyi helyzetével, kifogásolta, hogy a román adószedvények egészen minimális részleteket ajánlanak fel kereskedelmi tartozásaik törlesztésére, és ezzel kapcsolatosan célzásokat tett arra, hogy a román kormányt belső pénzügyi nehézségei könnyen a lej devalorizálására kényszeríthetik. Antonescu pénzügyminiszter, akitől az újságírók megkérdezték, mi a véleménye a román kormányról ezekről a hírekről, a következő nyilatkozatot adta:

— Nincs és nem is volt szó egy pillanatra sem a lej devalorizálásáról. A minisztertanács nem készített semmilyen valutareform-tervezetet és a kormány egyik tagja sem gondolt erre a lehetőségre. Ma egy ilyen reform hiábavalóbb volna, mint

valaha, mert a gazdasági helyzet Európa egy részében, különösen északon javul, nálunk pedig az állami inkasszó kielégítően folyik. Reméljük, hogy júliusban négyszázmillió lejtel többet fogunk inkasszálni, mint az előző év júliusában. Nevetéses volna, ha azok után, hogy annyi áldozattal csökkentettük a költségvetést, átszerveztük az adó ellenőrzését és behajtását, most a devalorizáció eszközehez nyuljunk, amikor a termés is több, mint kielégítő. Negyven ezer vagon buza áll rendelkezésünkre export célokra, tengeri termésünk pedig rendkívül gazdag.

Antonescu ezután kijelentette, hogy a kormány egyedül a vámbevételek csökkentésével elégedetlen. A vámhivatalokat ugyancsak újjászervezik és ennek révén remélik, hogy megfelelő bevételi többlet-hoz jutnak.

SZINKOR MOZGO!

Ma 3, 5, 7, 9 órakor!

VIG ÖZVEGY

MAURICE CHEVALIER és JEANETTE MACDONALD-dal. Lehár zene! Lubitsch rendezés! Előjáték: Micky Maus, Sily Simphonie! Helyárak: 10 és 17 lej!

Teljes erővel folyik Németországban a katolikus szervezetek üldözése

Feloszlatták a Deutsche Jugendkraft és a Baltikum-harcosok szervezetét. Az angol frontharcosok elűzték Németországból

Berlin, július 24. (Rador.) A katolikus ifjúsági szervezetek üldözése tovább tart. Karlsruheban feloszlatták belügyminiszteri rendeletre a Deutsche Jugendkraft katolikus sportegyesületet, amely állítólag több ízben támadást intézett a náci-szervezetek ellen. A Jugendkraft-hoz tartozó összes egyesületeket szintén feloszlatták és vagyonukat elkobozták.

Egyidejűleg feloszlatták a Baltikum-harcosok s más szabadságharcosok egyesületeit

ami nem jelenti multbeli teljesítményeik lebecsülését, de a nemzeti szocialista állam nem engedheti meg, hogy fenntartassanak olyan szervezetek, amelyek titkos pártpolitikai, ellenzéki bázisokká válhatnak.

Berlin, július 24. Az angol frontharcos kiküldöttek a hősi temetőben Kűlnben megkoszorúzták az angol és német hősi sírokat, majd a városházán a tisztelőkire rendezett fogadáson vettek részt. Este az angolok Hollandián át visszautaztak Angliába.

Két hónap óta összeomlással fenyegetett már a prahovai hid?

Bucuresti, július 24. A valealargai hid javítási munkálatai Cezar Mereuța CFR igazgató vezetése alatt folynak. Legfeljebb 2-3 nap alatt helyreállítják a forgalmat. A bevezetett vizsgálat lesz hivatva megállapítani azok személyét, akiket felelősség terheli a hid összeomlásáért. Állítólag ezelőtt két hónappal ugyan hiába kérték a hid kijavítását.

AZ UJSÁGIRÓKLUBBAN ma, csütörtök este

INDIG ALFRÉD

A műsor első része: hegedűkoncert. A műsor második része:

Humoros konferansz: Egy művész élményei

Sikkasztott pénzzel szerencsét próbált a ruletten egy CFR tisztviselő — utána felvágta ereit

Bucuresti, július 24. Mint megirtuk, Constantin Grigorescu, a brasovi állomás pénztárosa szombat délután utasítást kapott, hogy személyzeti fizetéseket eszközöljön a Brasov—Teius közötti állomáson. Grigorescu a pénzlet Sinaia-ba ment, hogy szerencsét próbáljon. Reggelre egész pénzét elveszítette, mire az első vonattal

a fővárosba utazott és a Grivitai fürdő egyik fürkájében felvágta ereit. Nyögésére felgyeltek és előhívták a mentőket, akik kórházba szállították. A száthatvan ezer lejen kívül, amelyet szombatn magához vett, Grigorescu állítólag hárommillió lejt sikkasztott el az állomás pénztárából.

Harmincezer ember vesztette életét az újabb kínai árviz által

Százezerre rug már az árvizkatasztrófa áldozatainak száma

Sanghai, július 24. Délkinában újabb borzalmas méretű árviz pusztított. Santungtól délkeletre a Tusman tó zsilipjei felszakadtak és a víz hihetetlen erővel és gyorsasággal terjedt szét a sokszáz négyzetkilométeren. Ejjnek idején történt a katasztrófa, amely alvás közben lepte meg az embereket. Anyai idejük sem volt, hogy ruháikat magukra kapkodják, fák tetejére és házak tetejére menekültek. A Jangce és a Hán folyó vizei is kiáradtak, ami csak növelte a katasztrófa méreteit. Eddig több, mint harmincezer holttest

et halasztak ki a vízből. Azt hiszik, hogy az eddigi árvizkatasztrófák áldozatainak száma meghaladja a százezeret.

A legmodernebb higiénia, Alikseptikusan preparálva, tartós, selyemfinom, nagy ellenállóképességű

ESTE EGY GRAIN DE VALS Meghajt lefogaszt

PALESTINE MARITIME LLOYD Ltd. HAIFA. Az első Zsidó Tengerhajózási Társaság hajóinak nyári menetrendje: Indul Constanțából: Har Cion július 30, Har Karmel augusztus 8, Har Cion augusztus 16, Har Karmel augusztus 23, Har Cion augusztus 30. Jegyárak: Constanța—Haifa I/a osztály Lei 6000, I/b osztály Lei 5000, II osztály Lei 4000. Constanța—Haifa és vissza I/a osztály Lei 9000, I/b osztály Lei 8000, II osztály Lei 7000. Jegyeket kibocsát és mindennemű felvilágosítással szolgál: Az erdélyi, bánáti, magyarországi, csehszlovákiai, jugoszláviai vezérképviselőt: UJ KELET utazási osztálya. Vidéken az Uj Kelet fiókkiadóhivatalai és tudósítói szolgálnak felvilágosítással.

Lloyd

I. Cal. Victoriei 33 Jampolski.

és közvetít a legelőnyösebbek mellett utazásokat

stinába

zel- Keletre a... ol I., Polonia, Har... ar Carmel hajókon... utazással kapcsolatos... ében felvilágosítást és... Képviselő Cluj, Mureș... tta és Salaj vármegyék

ann Vilmos

erthelot 12. Tel. 6-82. és Oradea részére Ba... Oradea, Str. Ciorogariu... exandri 34.

Istenkeresők a Kárpátok alatt

A MÁRAMAROSI CHASZIDIZMUS REGÉNYE

IRTA: SCHÖN DEZSŐ (31)

Nyugodt, derifényes idők voltak ezek a maramuresi chaszidizmus történetében. Ugyan mit is csinálhattak volna a maramuresi zsidók ilyen környezetben? A földön könnyező angyalok és lángoló pallások jártak és a legendák visszfénye táncolt az arcokon... Az emberek lelkiállapotát a hit és a vallásos vágyakozás töltötte ki. Hálás dolog ilyenkor a chaszidizmus. Ilyen világban legendát mesélni: gyertyagyújtás a névtelen szentek tiszteletére...

A 67-es kiegészítésig nem is volt baj a maramuresi nemzetiségekkel. A kiegészítés során azonban mélyreható változások következtek be a Habsburgok politikai sikerében és ezek a változások közvetlenül érintették Maramures sorsát is. A nemzetiségi eszme, amely a 19. század eleje óta az európai politika egyik legfontosabb problémája volt, a kiegészítés után Magyarországon elsődrendű gyakorlati kérdéssé vált. Így történetét meg, hogy Maramures, melynek lakossága különböző nyelvű népekből tevődött össze, a magas politika premier-planjába került.

Maramuresban a nemzetiségi kérdés annál égetőbb volt, mert a politika intézői itt egyszerre két nemzetiséggel is kellett, hogy számoljanak: a románokkal és az oroszokkal. (A zsidót nem tekintették önálló nemzetiségnek; amolyan leltári vagyon volt, amit a hatalom mindenkor urai nehézség nélkül bekebeleztek.) Ezeknél a nemzetiségekkel pedig gyanús szimptomák voltak észlelhetők. Miután a berlini kongresszus elismerte a román fejedelemségek függetlenségét, az erdélyi románok körében feltűntek az első nacionalista megmozdulások. Ugyanakkor Oroszországból nagy propagandával irányították a pánszláv mozgalmat, amely valamennyi szláv nyelvterület orosz uralom alatt való egyesítésére irányult. Maramuresben, az exponált nemzetiségi vidéken meg kellett előzni a bajt: egy román irredentizmus, mint az orosz világhatalmi törekvések veszélyét el kellett háritani.

A hetvenes évek közepén erőteljes magyarosítási mozgalmat indítottak Maramuresben. A politika intézői tartottak attól, hogy Maramuresből idővel egy Balkán-szerű tüzfészék fog válni, amely nyugtalanítani fogja a monarchia békéjét, ezért kísérleteztek a magyarosítással. Ennek a révén próbálták a nemzetiségeket a magyar elemmel összeforrasztani. Az akció pionírjainak a zsidókat szemelték ki. Arra számítottak, hogy a zsidó szívesen vállalja a kulturharcos szerepét. A zsidó állandó kapcsolatot tart fenn a lakossággal s ha a zsidóságot sikerült megnyerni az akció számára, akkor Maramures nemzetiségi problémája meg van oldva.

S bármilyen furcsán is hangzik: a pesti kormánykörök magyarosítási mozgalma a chaszid rabbi ellentétében bukkott el. A kormány iskolákat nyitott a maramuresi falvakban, de az iskolákban a tanítón és a szolgán kívül alig jelent meg valaki. Próbáltak erőszakot alkalmazni, de csakhamar kénytelenek voltak belátni, hogy erőszakkal nem lehet tanítani. A zsidóság kibúvót talált: elbújtatták a gyermeket, leittatták a falusi baktort — de a gyermekek nem mentek iskolába.

A maramuresi zsidók az elemi iskoláztatás kényszerét olyan gezerának tekintették, amelyhez hasonló a zsidóság ellenségei egyszer százszentendően zudítanak Izráel fejére. A maramuresi zsidók a rebekhez szaladtak, imádkoztak és jótékonykodtak, hogy a gezera elháruljon. Közben azonban védekeztek a maguk módján. A tanügyi hatóságok rajtaütészerűen lecsaptak a chéderekre, összefogdosták a gyermekeket és elvitték őket az iskolába, erre a zsidók azzal válaszoltak, hogy őrséget állítottak a chéderek elé. Amikor a tanítóból, csendőrből és falusi baktorból álló különítmény megjelent a láthatáron, a melamed megkapta a jelt, erre elküldte magát: „Di féderm kimmen!” A gyermekek tudták, hogy ez mit jelent; úgy szétrepültek, mint a verebek, amikor követ dobnak közéjük.

A bünyügyi hatóságok jelentették a dolgot a miniszteriumba és a kormánykörök furcsának találták a maramuresi állapotokról szóló jelentéseket. Amikor kezdtek a kérdés iránt közelebbről érdeklődni, megtudták, hogy a chaszid rabbi ellenzik a népiszkolai oktatást. Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízásából felállították akkor a maramuresi csodarabbi statisztikáját. Lefektették Maramures térképét és azokat a helyeket, ahol a statisztika felállítása idején csodarabbi tartózkodott, piros zászlócskával jelölték meg. Pontosan azzal a módszerrel dolgoztak, amivel az egészségügyi hatóságok szokták térképeiken a járványsújtotta vidékeket megjelölni. Mire a statisztika elkészült, valóságos zászlóerdő borította a maramuresi térképet. Ez a zászlóerdő intés volt a kormánykörök számára, jelezte, hogy kár kísérletezni, inkább az időre kell bízni a dolgot.

A maramuresi zsidók nem törődtek azzal, hogy a magas kormány kulturharcosoknak szemelte ki őket.

Nem törődtek azzal, hogy a román irredentizmus és pánszláv hatalmi szervezkedés ellen, mint asszimilációs tényezőt akarják őket kijátszani. A szénégető, tutajozó, pálinkamérő, üzérkedő, kapáló és kolduló zsidók nem vállalták a kulturmissziót; nem akarták megváltoztatni a Kárpátok alatt élő nációk arculatát és nem akartak közösen elmerülni a hatalmas birodalom olvasztótegyében.

A maramuresi chaszidizmus hatalmi szavával elébevágott minden ilyenirányú törekvésnek. Könnyű volt a helyzete, a mozgalom élt és virult, a maramuresi zsidó néptest egyetlen pillanatra sem esett zsbibadságba és a chaszidizmus nem csontosodott meg. Nagy előnye volt, hogy a szomszédos Galiciából való beszivárgás állandósult: újabb chaszid-elemek jöttek Maramuresba, gyarapították az erőrevoart és diadalra vitték a chaszidizmus eszméjét.

Ez volt tehát a helyzet Maramuresben, amikor a sighet-i háború kitört. A küzdő felek igyekeztek a kultuskormánytól kiharcolni a maguk igazát, viszont ez a kormányzat elsősorban a magyarosítási mozgalom szempontjából ítélte meg a dolgokat. A sighet-i háború ügye így akaratlán is egy főfontosságú kérdésé, a nemzetiségi problémáival került szoros összefüggésbe.

A kultuskormány szívesebben vette volna, ha ebből a harcból a Káhánok kerülnek ki győztesként. A felvilágosodott zsidók, a beolvadás hívei a Káhán-pártban harcoltak és a kormányban is az a meggyőződés alakult ki, hogy a Káhánok győzelme révén Maramuresben a zsidók között egy erős magyarosítási mozgalom indulhat meg. A kultuskormány ezért nem határozott rögtön, hanem taktikázott.

A Káhán-párt egy tiltakozás formájában üzent hadat. A tiltakozás eredménye miniszteri vizsgálat volt. A vizsgálat során tizenhét sighet-i zsidó eskü alatt vallotta, hogy a Teitelbaum-féle alapszabályokat egy tiszt és kifogástalan szavazás eredményeként fogadták el. A vizsgálat eredményéről Gömöri államtitkár informálta a minisztert, a miniszter személyesen tanulmányozta a kérdést és kikérte az ortodox központi iroda véleményét. A miniszter közben rájött arra, hogy muszáj teljesíteni a Teitelbaum-párt kérését és hogy különben is a kormány szempontjából megfelelőbb, ha jóváhagyják a Teitelbaum-féle alapszabályokat. Ezzel az aktuál elkerülhetetlenül válik a szakadás, a haladó zsidók kénytelenek külön csoportba tömörülni s a kormány közelebb jut a céljához. Ezért nyolchónapos halogatás után jóváhagyta a Teitelbaum-féle alapszabályokat.

A Teitelbaum-párt megkapta Sigheten az „ortodox” jelzésű cégtáblát. Azt a fegyvert, melynek jelétől Reb Jichak Reich annakidején olyan sokat sejtető dolgokat sugott Reb Zálmen Lájv Teitelbaum és Reb Majse Árje Freund fülebe.

Ez volt a Teitelbaum-párt első győzelme. Mert az alapszabályok jóváhagyása után a sighet-i háború, amely a Káhán és Teitelbaum-pártok között dult, megszűnt a Káhánok és Teitelbaumok ügye lenni. A Káhán-párt elfogultságról és rövidlátásról tett tanúságot, amikor nem akarta észrevenni, hogy a sighet-i háború az egész ortodoxia ügye lett.

Az ortodox szervezet abban az időben még nagyon fiatal volt. Első kísérlet volt abban az irányban, hogy a vallásos zsidóság elszigetelődés révén védelmezze meg a maga érdekeit. A fiatal szervezet működését világszerte aggodalommal kísérték. Léti jogosultsága azon alapult, hogy a Magyarország területén élő hit- és hagyományhiű zsidóság egyetlen szervezetének és fórumának tekintették. Precízebben: az ortodox szervezet volt a Sulchan Aruch szellemében élő zsidóság energiáinak megnyilatkozása.

Mit csinált a Káhán-párt Sigheten? Fejleszt emelt erre a szervezetre. Tekintélyes zsidók, tudósok és bölcsök a Teitelbaum-féle alapszabályok jóváhagyása után azzal jöttek, hogy ők vallásosabbak a pesti iroda vezetőinél, hogy ők tulajdonképpen hiper-ortodoxok. Amennyiben egy ilyen megmozdulás sikerrel jár, az ortodox-szervezet léte bizonytalanabbá válik. Egy ilyen mozgalom kétségbevonja az ortodox-szervezet eladdig senki által sem vitatott vallási fennhatóságát. A szervezet vezetői tisztán látták, hogy amennyiben a sighet-i háborúban a Káhán-párt maradna felül, a történelmi elhivatottság ortodox-szervezet megsemmisül.

A szervezet vezetői nagyon jól tudták, hogy az ilyen folyamatnak nem lehet gátat vetni; nem tűnik fel egy helyen, mint egy elszigetelt jelenség, hanem végigzúg az egész országon. A sértett hiúság és a mindenkor elégedetlenkedők csoportja hol chaszid, hol szefárd, hol meg más jelszavak alatt fog szervezkedni s az ortodox országos szervezet, amelyet annyi évtizedes keserves harcok árán hivatnak életre — kártyavár módjára szét fog hullani.

A Káhán-párt sighet-i viszonylatokban tényleg erős volt, de ez nem volt elég a győzelemhez. Az alapsza-

bályok jóváhagyása után hatalmas ellenféllel találta magát szembe, az ortodox szervezettel s a szervezet nem habozott, hanem határozott álláspontot foglalt el a sighet-i háboruskodás ügyében.

Bárki legyen a másik oldalon — így hangzott a hivatalos ortodoxia véleménye — könyörtelenül le kell teríteni. Mindegy az, hogy kicsoda és kicsoda és illető, — függetlenül attól, hogy chaszid-e, vagy rabbi, tudós-e vagy tudatlan. Még akkor is lehetetlennek kell tenni, ha történetesen olyan tekintély volna, mint a próféták prófétája. El kell vágni az utját, hogy ne mutathasson rossz példát és ne támadhassa meg alapjában a magyarországi hitű zsidóság bástyáját: az ortodox-szervezetet.

A központi iroda vezetősége tekintélyének egész súlyát latba vetette, hogy a veszélyeztetett szervezetet megmentse. Kimondták, hogy a sighet-i háború győzelme, vagy bukása az egész szervezet sorsát pecsételi meg.

Ez volt a sighet-i háború nyitja. Ez volt az a pont, ahol a Káhánok melléfogtak.

A Teitelbaumok ellen indultak és az egész ortodox szervezetet találták magukat szembe.

Ez döntötte el a sighet-i élet-halál harc sorsát. De csak a háború első fázisában.

Mert később volt idő, amikor a sighet-i háborúra — hajszál híján — majdnem ráment az egész ortodox szervezet.

HUSZONHETEDIK FEJEZET

— Százhusz aláírója van a legújabb feljelentésnek. Egy kis ügyességgel be lehet bizonyítani, hogy az aláírások fele hamis.

— Nem is fontos, hogy hány aláírás hamis. A második miniszteri vizsgálatot mindenképpen elrendelik és ennek eredményétől függ a mi ügyünk sorsa.

1884 nyarán, a sighet-i háború tizedik hónapjában történt. Ketten ültek a hitközségi irodában, a Teitelbaum-párt két fővezére: Reb Majse Árje Freund és Reb Naftule Halpert. A késő éjszakai órákban jöttek össze és zárt ajtók mögött tanácskoztak azon, hogy most már tulajdonképpen mi is az ő további teendőjük.

A beszélgetés nehezen indult. Csak felemlelték egy újabb miniszteri vizsgálat lehetőségét s máris percekre kinos csend állott be. A fővezérek tanácsalamul állottak. A tulajdonképpen újabb ütközetet jeleztek és ők nem bírtak afölött határozni, hogy milyen fegyvereket használjanak fel ellenük. Csak ketten tanácskoztak magukban, a rabbit nem akarták bevonnani.

Reb Majse Árje törte meg a csendet:

— Nem tudhatjuk előre, hogy a vizsgálat során, milyen érvekkel fognak előhozakodni. Valószínűleg kérni fogják az első alapszabály-szerkesztő közgyűlés jegyzőkönyvét. Lehet, hogy bejelentik a szakadást és akkor meg kell majd állapítani a tagok közötti jogviszonyt. A telekkönyvi jegyzések „sighet-i zsidó közönség”-ről szólnak. Egyelőre még nem lehet tudni, vajon ki marad birtokon belül. Lehet, hogy szavazást fognak elrendelni és akkor nagyon fontos az a körülmény, hogy milyen status alapján rendelik el a szavazást.

— De hát mire gondol Reb Majse Árje? — vágott közbe Reb Naftule.

— Hogy ezt a sok papírt, ami itt hever, semmisítsük meg — felelte Reb Majse Árje angyali nyugalmiával.

— Ezt nagyon sajnálnám, Reb Majse Árje. Sok értékes történelmi irat van közte. Néhány évvel ezelőtt bele is néztem. Jobb volna valahová elrejtetni ezeket az iratokat, vagy kiválogatni azt, ami az ügyre tartozik.

— En meg azt hiszem, Reb Naftule, hogy nem kell tekintettel lenni ilyen csekélyeségekre. Lehet, hogy ezek értékek, de háború van és háborúban nem sajnálnak értékeket. Ilyenkor hidakat és vasutakat rombolnak. A sighet-i hitközség irattára a háborúban elveszett. Ki felel ilyenkor az elveszett értékekért? Az pedig, hogy mi fontos és mi nem — mi nem tudjuk most megállapítani. Ők képesek százötven esztendőre is visszamenni. Keresni fognak régi szerződéseket, meg eféleket. Magamnál nem rejthetem el őket, magánál sem, másra meg nem bízom, mert véletlenül vannak és a mi ügyünk sokkal életbevágóbb, sem hogy annak kimenetelét bizonyos történelmi aktáktól tegyem függővé.

— Attól tartok, hogy az akták egyrésznének meg van a másolata a vármegyei irattárban — jegyezte meg Reb Naftule rezignáltan.

— Látja, Reb Naftule, arra is gondoltam. De a levéltár nincs rendben. Ott nem találnak rá a zsidó iratokra. A levéltáros sgédje egyébként is tartozik nekem váltóra nyolcvan forinttal.

— Hogy maga, Reb Majse Árja, mennyi körülményekkel tud puszítani! — jegyezte meg Reb Naftule cipősen. Majd kezét fogott, kinyitotta az ajtókat és bucsuzásul még hozzáfűzte: — En hazamegyek, nem bánom, csinálja úgy, ahogy jónak látja.

Reb Naftule Halpert bosszusan ment haza. Tudta, hogy Freund jól tud érvelni. A háborúban tényleg megsemmisítettek értékeket, de ezt — ezt az „irattár égetést”, leike legmélyén nem bírta approbálni. Valami szentségválaszt látott benne. Szíviügye volt Halpertnek a sighet-i háború, életét és vagyonát hajlandó volt érte feláldozni, de az elica a harci módszer ellen egész egyénisége tiltakozott.

(Folytatjuk.)

HIL
Az Országos
Tagoz
Str. Saguna 7 sz. al
kedden, f. hó 23-án
dr Fendrich Er

— Szombaton itél
ság Dumitrescu tábo
Bucurestiből jelentik:
véd folytatta védőbesz
ezredesek ügyében, a
noikkal együtt a legfő
lanak a csendőrség v
követett sikkasztásol
Mircea Dumitrescu, a
meg vádbeszédét, maj
te Micescu szólat f
védelmében. A legfő
este, vagy hétfőn hoz

— A timisoreai el
— Bialik emlékünnep
Zsidó Liceumban tart
lik emlékünnepélyüket
Az ünnepélyt Katz ré
chamim” imája vezette
gatott végig a közöns
lél tartotta meg em
Bialikról. Rámutatott
mely a zsidó nép e ké
jutott osztályrészüil,
zsidó nép Herzl és E
hogy építse a maga
mozgalom utját ma is
tásai jelölik meg. E
Witmann Dénes „N
vezér” című költemény
művészzel és nagy
a Hatikva hangjaival,
ért véget.

— Tűz egy amerika
dik emeletén. Newyork
rala Electric felhőkar
letén tűz támadt. A t
létrákon mentettek k
nagy hőség lehetelenn
tát. A tisztviselőket a
tek át, ahonnan a fel
tak az uccára. Az als
talanul tovább folyt
tűzlektetés a tűz oltás
A kárt 50 ezer dollár

— Ha az arcszine fa
kintete bogyadt, ha sz
mott és nehéz ámok g
gos rothadási folyamata
pangás kinnoztak, olya
napon át reggel éngy
természetes „Ferne
nia. Az orvosok azért
a Ferenc József vezet
a rosszullet okát reno
szintiret és az egész sz

— Csaldárisz görög
monarchia visszaállítá
politikai életől. Genf
közli politikában szere
sülési szerint Csaldá
elnök a monarchia vis
fog vonulni a politika
lalja katedráját az eg

— Az utolsó huszo
nácit tartóztattak le
tik: Az utolsó 24 óra
fővárosban több mint
fát tartóztattak le a
pontból Dollfus kance
évfordulójának holnap

— Amerikában nem
vezett flottakonfere
Newyorkból jelentik:
körökben kérdésesnek
vezett flottakonfere
szinü, hogy a konferen
keztében Anglia meg
kirkálóépítési program

— Rabbi és dáján
Husztról jelentik: Av
nagynevű huszti rabbi
Arugat Hábossem cím
halálának 25 éves Ja
lomra eljönnek a meg
összes tanítványai, ho
ket a nagy gáonnal s
rabbi talmudiskolájába
rabbi nagyszámmal,
egyidejűleg konferenci
az összes csehszlovák
hogy megtárgyalják
aktuális problémáit. A
nítványainak 25-30 é
uttal lesz.

istenkeresők a kárpátok alatt

A MÁRAMAROSI CHASZIDIZMUS REGÉNYE IRTA: SCHÖN DEZSŐ

(31)

Nyugodt, derűfényes idők voltak ezek a maramuresi chaszidizmus történetében. Ugyan mit is csinálhattak volna a maramuresi zsidók ilyen környezetben? A földön karmozó angyalok és lángoló pallások jártak és a legendák visszfénye táncolt az arcokon... Az emberek lelkiállapotát a hit és a vallásos vágyakozás töltötte ki. Hálás dolog ilyenkor a chaszidizmus. Ilyen világban legendát mesélni: gyertyagyújtás a névtelen szentek tiszteletére...

A 67-es kiegészítésig nem is volt baj a maramuresi nemzetiségekkel. A kiegyezés során azonban mélyreható változások következtek be a Habsburgok politikai sikerében és ezek a változások közvetlenül érintették Maramures sorsát is. A nemzetiségi eszme, amely a 19. század eleje óta az európai politika egyik legfontosabb problémája volt, a kiegyezés után Magyarországon elsőrendű gyakorlati kérdéssé vált. Így történhetett meg, hogy Maramures, melynek lakossága különböző nyelvű népekből tevődött össze, a magas politika premier-planjába került.

Maramuresban a nemzetiségi kérdés annál égetőbb volt, mert a politika intézői itt egyszerre két nemzetiséggel is kellett, hogy számoljanak: a románokkal és az oroszokkal. (A zsidót nem tekintették önálló nemzetiségnek; a magyarok leltári vagyon volt, amit a hatalom mindenkorai urai nehezéssel nélkül bekebeleztek.) Ezeknél a nemzetiségeknél pedig gyanús szimptomák voltak észlelhetők. Miután a berlini kongresszus elismerte a román fejedelemség függetlenségét, az erdélyi románok körében feltűntek az első nacionalista megmozdulások. Ugyanakkor Oroszországból nagy propagandával irányították a pánszláv mozgalmat, amely valamennyi szláv nyelvterület orosz uralom alatt való egyesítésére irányult. Maramuresben, az exponált nemzetiségi vidéken meg kellett előzni a bajt: egy román irredentizmus, mint az orosz világhatalmi törekvések veszélyét el kellett háritani.

A hetvenes évek közepén erőteljes magyarosítási mozgalmat indítottak Maramuresben. A politika intézői tartottak attól, hogy Maramuresből idővel egy Balkán-szerű tüzfészék fog válni, amely nyugtalanítani fogja a monarchia békéjét, ezért kísérleteztek a magyarosítással. Ennek a révén próbálták a nemzetiségeket a magyar elemmel összeforrasztani. Az akció pionírjainak a zsidókat szemelték ki. Arra számítottak, hogy a zsidó szívesen vállalja a kulturharcos szerepét. A zsidó állandó kapcsolat tart fenn a lakossággal s ha a zsidóságot sikerült megnyerni az akció számára, akkor Maramures nemzetiségi problémája meg van oldva.

S bármilyen furcsán is hangzik: a pesti kormánykörök magyarosítási mozgalma a chaszid rabbiak ellentétében bukott el. A kormány iskolákat nyitott a maramuresi falvakban, de az iskolákban a tanítók és a szolgák kívül alig jelent meg valaki. Próbáltak erőszakot alkalmazni, de csakhamar kénytelenek voltak belátni, hogy erőszakkal nem lehet tanítani. A zsidóság kibúvót talált: elbújtatták a gyermekeket, leittatták a falusi baktort — de a gyermekek nem mentek iskolába.

A maramuresi zsidók az elemi iskoláztatás kényszerét olyan gezerának tekintették, amelyhez hasonló a zsidóság ellenségei egyszer szeszestendőben zudítanak Izráel fejére. A maramuresi zsidók a rebékhez szaladtak, imádkoztak és jótékonykodtak, hogy a gezéra elháruljon. Közben azonban védekeztek a maguk módján. A tanügyi hatóságok rajtaütésszerűen lecsaptak a chéderekre, összefogdosták a gyermekeket és elvitték őket az iskolába, erre a zsidók azzal válaszoltak, hogy őrséget állítottak a chéderek elé. Amikor a tanítókból, csendőrből és falusi baktorból álló különítmény megjelent a láthatáron, a melámed megkapta a jelt, erre elküldte magát: „Di féder kimmen!” A gyermekek tudták, hogy ez mit jelent; úgy szétrepültek, mint a verebek, amikor követ dobna közüjük.

A bünygyi hatóságok jelentették a dolgot a minisztériumba és a kormánykörök furcsának találták a maramuresi állapotokról szóló jelentéseket. Amikor kezdtek a kérdés iránt közelebbről érdeklődni, megtudták, hogy a chaszid rabbiak ellenzik a népiszkolai oktatást. Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízásából felállították akkor a maramuresi csodarabik statisztikáját. Lefektették Maramures térképét és azokat a helyeket, ahol a statisztika felállítása idején csodarabik tartózkodott, piros zászlócskával jelelték meg. Pontosan azzal a módszerrel dolgoztak, mint az egészségügyi hatóságok szokták térképeiken a járványsújtotta vidékeket megjelölni. Mire a statisztika elkészült, valóságos zászlóerdő borította a maramuresi térképet. Ez a zászlóerdő intés volt a kormánykörök számára, jelezte, hogy kár kísérletezni, inkább az időre kell bízni a dolgot.

A maramuresi zsidók nem törődtek azzal, hogy a magas kormány kulturharcosoknak szemelte ki őket.

Nem törődtek azzal, hogy a román irredentizmus és pánszláv hatalmi szervezkedés ellen, mint asszimilációs tényezőt akarják őket kijátszani. A szénégető, tutajozó, pálinkamérő, üzérkedő, kapáló és kolduló zsidók nem vállalták a kulturmissziót; nem akarták megváltoztatni a Kárpátok alatt élő nációk arculatát és nem akartak közösen elmerülni a hatalmas birodalom olvasztótegyében.

A maramuresi chaszidizmus hatalmi szavával elébevágott minden ilyenirányú törekvésnek. Könnyű volt a helyzete, a mozgalom élt és virult, a maramuresi zsidó néptest egyetlen pillanatra sem esett szibbadságba és a chaszidizmus nem csontosodott meg. Nagy előnye volt, hogy a szomszédos Galiciából való beszivárgás állandósult: újabb chaszid-elemek jöttek Maramuresba, gyarapították az erőzevoárt és diadalra vitték a chaszidizmus eszméjét.

Ez volt tehát a helyzet Maramuresben, amikor a sighet-i háború kitört. A küzdő felek igyekeztek a kultuskormánytól kiharcolni a maguk igazát, viszont ez a kormányzat elsősorban a magyarosítási mozgalom szempontjából ítélte meg a dolgokat. A sighet-i háború ügye így akaratlanul is egy főfontosságú kérdéssé, a nemzetiségi problémává került szoros összefüggésbe.

A kultuskormány szívesebben vette volna, ha ebből a harcából a Káhányok kerülnek ki győztesként. A felvilágosodott zsidók, a beolvadás hívei a Káhány-pártban harcoltak és a kormányban is az a meggyőződés alakult ki, hogy a Káhányok győzelme révén Maramuresben a zsidók között egy erős magyarosítási mozgalom indulhat meg. A kultuskormány ezért nem határozott rögtön, hanem taktikázott.

A Káhány-párt egy tiltakozás formájában üzent hatást. A tiltakozás eredménye miniszteri vizsgálat volt. A vizsgálat során tizenhét sighet-i zsidó eskü alatt vallotta, hogy a Teitelbaum-féle alapszabályokat egy tiszta és kifogástalan szavazás eredményeként fogadták el. A vizsgálat eredményéről Gömöri államtitkár informálta a minisztert, a miniszter személyesen tanulmányozta a kérdést és kikérte az ortodox központi iroda véleményét. A miniszter közben rájött arra, hogy muszáj teljesíteni a Teitelbaum-párt kérését és hogy különben is a kormány szempontjából megfelelőbb, ha jóváhagyják a Teitelbaum-féle alapszabályokat. Ezzel az aktuálisan elkerülhetővé válik a szakadás, a haladó zsidók kénytelenek külön csoportba tömörülni s a kormány közelebb jut a céljához. Ezért nyolchónapos halogatás után jóváhagyta a Teitelbaum-féle alapszabályokat.

A Teitelbaum-párt megkapta Sigheten az „ortodox” jelzésű cégtáblát. Azt a fegyvert, melynek jelentőségéről Reb Jichak Reich annakidején olyan sokat sejtető dolgokat sugott Reb Zálmen Lájb Teitelbaum és Reb Majse Árje Freund fülebe.

Ez volt a Teitelbaum-párt első győzelme. Mert az alapszabályok jóváhagyása után a sighet-i háború, amely a Káhány és Teitelbaum-pártok között dult, megszűnt a Káhány és Teitelbaumok ügye lenni. A Káhány-párt elfogultságról és rövidlátásról tett tanúságot, amikor nem akarta észrevenni, hogy a sighet-i háború az egész ortodoxia ügye lett.

Az ortodox szervezet abban az időben még nagyon fiatal volt. Első kísérlet volt abban az irányban, hogy a vallásos zsidóság elszigetelődés révén védelmezze meg a maga érdekeit. A fiatal szervezet működését világszerte aggodalommal kísérték. Létjogosultsága azon alapult, hogy a Magyarország területén élő hit- és hagyományhiű zsidóság egyetlen szervezetének és fórumának tekintették. Precízebben: az ortodox szervezet volt a Sulchan Áruch szellemében élő zsidóság energiáinak megnyilatkozása.

Mit csinált a Káhány-párt Sigheten? Fejszét emelt erre a szervezetre. Tekintélyes zsidók, tudósok és bölcsök a Teitelbaum-féle alapszabályok jóváhagyása után azzal jöttek, hogy ők vallásosabbak a pesti iroda vezetőinél, hogy ők tulajdonképpen hiper-ortodoxok. Amennyiben egy ilyen megmozdulás sikerrel jár, az ortodox-szervezet léte bizonytalanná válik. Egy ilyen mozgalom kétségbevonja az ortodox-szervezet eladgí senki által sem vitatott vallási fennhatóságát. A szervezet vezetői tisztán látták, hogy amennyiben a sighet-i háborúban a Káhány-párt maradna felül, a történelmi elhivatottságu ortodox-szervezet megsemmisül.

A szervezet vezetői nagyon jól tudták, hogy az ilyen folyamatnak nem lehet gátat vetni; nem tűnik fel egy helyen, mint egy elszigetelt jelenség, hanem végigzug az egész országon. A sértett hiúság és a mindenkorai elégedetlenkedők csoportja hol chaszid, hol szefárd, hol meg más jelszavak alatt fog szervezkedni s az ortodox országok szervezet, amelyet annyi évtizedes keserves harcok árán hivatkozott életre — kártyavár módjára szét fog hullani.

A Káhány-párt szigeti viszonylatokban tényleg erős volt, de ez nem volt elég a győzelemhez. Az alapsza-

bályok jóváhagyása után hatalmas ellenféllel találta magát szembe, az ortodox szervezettel s a szervezet nem habozott, hanem határozott álláspontot foglalt el a sighet-i háboruskodás ügyében.

Bárki legyen a másik oldalon — így hangzott a hivatalos ortodoxia véleménye — könyörtelenül le kell teríteni. Mindegy az, hogy kicsoda és micsoda az illető, — függetlenül attól, hogy chaszid-e, vagy rabbi, tudós-e vagy tudatlan. Még akkor is lehetetlennek kell tenni, ha történetesen olyan tekintély volna, mint a proféták profétája. El kell vágni az útját, hogy ne mutathasson rossz példát és ne támadhassa meg alapjában a magyarországi hithű zsidóság bástyáját: az ortodox-szervezetet.

A központi iroda vezetősége tekintélyének egész súlyát latba vetette, hogy a veszélyeztetett szervezetet megmentse. Kimondták, hogy a sighet-i háború győzelme, vagy bukása az egész szervezet sorsát pecsételi meg.

Ez volt a sighet-i háború nyitja. Ez volt az a pont, ahol a Káhányok melléfogtak.

A Teitelbaumok ellen indultak és az egész ortodox szervezettel találták magukat szembe.

Ez döntötte el a sighet-i élet-halál harc sorsát. De csak a háború első fázisában.

Mert később volt idő, amikor a sighet-i háborúra — hajszál híján — majdnem ráment az egész ortodox szervezet.

HUSZONHETEDIK FEJEZET

— Százhusz aláírója van a legújabb feljelentésnek. Egy kis ügyességgel be lehet bizonyítani, hogy az aláírások fele hamis.

— Nem is fontos, hogy hány aláírás hamis. A második miniszteri vizsgálatot mindenképpen elrendelik és ennek eredményétől függ a mi ügyünk sorsa.

1884 nyarán, a sighet-i háború tizedik hónapjában történt. Kétten ültek a hitközségi irodában, a Teitelbaum-párt két fővezére: Reb Majse Árje Freund és Reb Naftule Halpert. A késő éjszakai órákban jöttek össze és zárt ajtóik mögött tanácskoztak azon, hogy most már tulajdonképpen mi is az ő további teendőjük.

A beszélgetés nehezen indult. Csak felemlítették egy újabb miniszteri vizsgálat lehetőségét s máris percekre kinos csend állott be. A fővezérek tanácsalannul állottak. A tulajdonlól újabb ütközetet jeleztek és ők nem bírtak afölött határozni, hogy milyen fegyvereket használjanak fel ellenük. Csak ketten tanácskoztak magukban, a rabbit nem akarták bevonnani.

Reb Majse Árje törte meg a csendet:

— Nem tudhatjuk előre, hogy a vizsgálat során, milyen érvekkel fognak előhozakodni. Valószínűleg kérni fogják az első alapszabály-szerkesztő közgyűlés jegyzőkönyvét. Lehet, hogy bejelentik a szakadást és akkor meg kell majd állapítani a tagok közötti jogviszonyt. A telekönnyűi jegyzések „sighet-i zsidó közönség”-ről szólnak. Egyelőre még nem lehet tudni, vajjon ki marad birtokon belül. Lehet, hogy szavazást fognak elrendelni és akkor nagyon fontos az a körülmény, hogy milyen status alapján rendelik el a szavazást.

— De hát mire gondol Reb Majse Árje? — vágott közbe Reb Naftule.

— Hogy ezt a sok papírt, ami itt hever, semmisítsük meg — felelte Reb Majse Árje angyali nyugalommal.

— Ezt nagyon sajnálnám, Reb Majse Árje. Sok értékes történelmi irat van közte. Néhány évvel ezelőtt bele is néztem. Jobb volna valahová elrejteni ezeket az iratokat, vagy kiválogatni azt, ami az ügyre tartozik.

— Én meg azt hiszem, Reb Naftule, hogy nem kell tekintettel lenni ilyen csekélységre. Lehet, hogy ezek értékek, de háború van és háborúban nem sajnálnak értékeket. Ilyenkor hidakat és vasutakat rombolnak. A sighet-i hitközség irattára a háborúban elveszett. Ki felel ilyenkor az elvesztett értékekért? Az pedig, hogy mi fontos és mi nem — mi nem tudjuk most megállapítani. Ők képesek százötven esztendőre is visszamenni. Keresni fognak régi szerződéseket, meg eféléket. Magamnál nem rejthetem el őket, magamál sem, másra meg nem bízom, mert véletlenek vannak és a mi ügyünk sokkal életbevágóbb, sem hogy annak kimenetelét bizonyos történelmi aktáktól tegyem függővé.

— Attól tartok, hogy az akták egyrészenek meg van a másolata a vármegyei irattárban — jegyezte meg Reb Naftule rezignálva.

— Látja, Reb Naftule, arra is gondoltam. De a levéltár nincs rendben. Ott nem találnak rá a zsidó iratokra. A levéltáros segéde egyébként is tartozik nekem váltóra nyolcvan forinttal.

— Hogy maga, Reb Majse Árje, mennyi körültekintéssel tud pusztítani! — jegyezte meg Reb Naftule csipősen. Majd kezét fogott, kinyitotta az ajtókat és bucsuzásul még hozzáfűzte: — Én hazamegyek, nem bánom, csinálja úgy, ahogy jónak látja. Reb Naftule Halpert bosszusan ment haza. Tudta, hogy Freund jól tud érvelni. A háborúban tényleg megsemmisítettek értékeket, de ezt — ezt az „irattár égetést”, lelke legmélyén nem bírta approbálni. Valami szentséggyalázást látott benne. Szívügye volt Halpertnek a sighet-i háború, életét és vagyonát hajlandó volt érte feláldozni, de ez elica a harci módszer ellen egész egyénisége tiltakozott.

(Folytatjuk.)

HI

Az Országos

Igazgató
Str. Saguna 7 sz. al.
kedden, f. hó 23-án
dr. Ferenc Ern

— Szombaton itélte...
ság Dumitrescu tábo...
Bucurestiből jelentik...
véd folytatta védőbes...
ezredesek ügyében...
noidkal együtt a legfő...
lanak a csendőrség...
követett sikeres...
Mircea Demetrescu...
meg vádbeszédét, majd...
de Miesscu szóalt fel...
védelmében a legfő...
este, vagy hétfőn noz...

— A timisara-i cior...

— Bialik emlékműpél...
Zsidó Liceumban tart...
lik emlékműpélyüket...
Az ünnepeket Katz...
chamim” imája vezette...
gatott végig a közöns...
lél tartotta meg em...
Bialikról. Rámutató...
mely a zsidó nép e ké...
jutott osztályrészi...
zsidó nép Herzl és E...
hogy építse a maga...
mozgalom útját ma is...
tásai jelölik meg. E...
Witman Dénés „N...
vezér” című költemén...
művészzettel és nagy...
a Hatikva hangjaival...
ért véget!

— Tíz egy amerika...
dik emeletén. Newyork...
rala Electric felhőkar...
letén tíz támadt. A tü...
létrákon mentettek k...
nagy hőség lehetett...
tát. A tisztviselőket a...
tek át, ahonnan a fel...
tak az uccára. Az als...
talanul tovább folyt...
üzletkötés a tűz oltá...
A kárt 50 ezer dollár...

— Ha az arszíne fa...
kintete bágyadt, ha sz...
mott és nehéz ámok gy...
gos rothadási folyamat...
pangás kinnzók, olya...
napon át reggel éhgy...
természetes „Feerne...
nia. Az orvosok azért...
a Ferenc József vezet...
a rosszullét okát rend...
szünteti és az egész sz...

— Csaldárisz görög...
monarchia visszaállítá...
politikai élettől. Genf...
közi politikában szere...
sülései szerint Csaldá...
elnök a monarchia vis...
fog vonulni a politika...
lajja katedrját az eg...

— Az utolsó huszo...
nációt tartóztattak le...
tik: Az utolsó 24 óra...
fővárosban több mint...
tát tartóztattak le...
pontból Dollfuss kance...
évfordulójának holnap...

— Amerikában nem...
vezett flottakonferen...
Newyorkból jelentik...
körökben kérdésesnek...
vezett flottakonferen...
szinü, hogy a konferen...
keztében Anglia meg...
cirkálóépítési program...

— Rabbi és daján...
Husztról jelentik: Av...
nagynevi husztri rabbi...
Arugat Háboszem cím...
halálának 25 éves Já...
lomra eljönnek a meg...
összes tanítványai, ho...
ket a nagy gaonnal s...
rabbi talmudiskolájába...
rabbi nagyszámmal...
egyidejűleg konferen...
az összes csehszlovák...
hogy megtárgyalják...
aktuális problémáit. A...
nitványainak 25—30...
uttal lesz.

HIREK

Az Országos Zsidó Párt Cluj-i Tagozatának

Str. Saguna 7 sz. alatti jogvédő irodájában kedden, f. hó 23-án délelőtt 1-2 óra között dr. Fendrich Ernő tart inspekción.

Szombaton itélkeztek a legfőbb hadbíró-ság Dumitrescu tábornok és társai ügyében. Bucurestiből jelentik: Ma délelőtt More ügyvéd folytatta védőbeszédét Letu és Orivat ezredesek ügyében, akik Dumitrescu tábornokkal együtt a legfőbb hadbíró-ság előtt állanak a csendőrség vezérfelügyelőségének elkövetett sikkasztások perében. Mora után Mircea Demetrescu, hadbíró ügyész tartotta meg vádbeszédét, majd a replika jogán Istrate Micescu szólalt fel Dumitrescu tábornok védelmében. A legfőbb hadbíró-ság szombaton este, vagy hétfőn hozza meg ítéletét.

A timisoarai cionista helyi csoport Herzl-Bialik emlékünnepe. Folyó hó 21-én a Zsidó Liceumban tartották meg Herzl-Bialik emlékünnepeiket a timisoarai cionisták. Az ünnepélyt Katz főkéntor „Kiel Molé Rachamim” imája vezette be, amelyet állva hallgatott végig a közönség. Ezután Danzig Hillé tartotta meg emlékbeszédét Herzlről és Bialikról. Rámutatott a közös prófétia-sorsra, mely a zsidó nép e két kiemelkedő vezérének jutott osztályrészül. Hangsúlyozta, hogy a zsidó nép Herzl és Bialik szellemében kell, hogy építse a maga jövőjét és a cionista mozgalom utját ma is Herzl és Bialik tanításai jelölik meg. Ezután Löbl Lajosné, Witmann Dénes „Nemsokára hazavisszünk vezér” című költeményét adta elő kiforrott művészettel és nagy hatással. Az ünnepély a Hatikva hangjaival, emelkedett hangulatban ért véget.

Tűz egy amerikai felhőkarcoló ötvenedik emeletén. Newyorkból jelentik: A General Electric felhőkarcolójának 50-ik emeletén tűz támadt. A tűzoltók 300 tisztviselőt létrákra mentettek ki a tüzből, miután a nagy hőség lehetetlenné tette a lift használatát. A tisztviselőket a 26-ik emeletre mentették át, ahonnan a felvonóval már lejuthattak az utcára. Az alsóbb emeleteken zavartalanul tovább folyt az irodai munka és az üzletkötés a tűz oltási munkálatai alatt is. A kárt 50 ezer dollárra becsülik.

Ha az arszine fakó, szürkésbarna és tekintete bágyadt, ha szomorú, hangulata nyomott és nehéz álmok gyötrik, ha a bél-tulajog rothadási folyamatai, gyomorfájás és epé-pangás kinnözök, olyankor tanácsos néhány napon át reggel éngyomorra egy-egy pohár természetes „Feerne József” keserűvizet innia. Az orvosok azért rendelik már régóta a Ferenc József vizet oly gyakran, mert ez a rosszullet okát rendszerint gyorsan megszünteti és az egész szervezetet felfrissíti.

Családárisz görög miniszterelnök a monarchia visszaállítását követően visszavonul a politikai élettől. Genéből jelentik: A nemzetközi politikában szerepet játszó körök értesülése szerint Családárisz görög miniszterelnök a monarchia visszaállítását követően visszavonul a politikai élettől s újra elfoglalja katedráját az egyetemen.

Az utolsó huszonnégy órában ötszáz náci tartóztattak le Bécsben. Bécsből jelentik: Az utolsó 24 óra folyamán az osztrák fővárosban több mint 500 nemzeti szocialistát tartóztattak le elővigyázatossági szempontból Dollfuss kancellár halálának egy éves évfordulójának holnapi megünneplése miatt.

Amerikában nem hisznek az öszre tervezett flottakonferenciák megtartásában. Newyorkból jelentik: Amerikai tengerészeti körökben kérdésesnek tartják az öszre tervezett flottakonferenciák megtartását. Valószínű, hogy a konferencia elmaradása következtében Anglia megvalósítja nagyszabású ércikélepitési programját.

Rabbi és dájánkonferencia Huszton. Husztról jelentik: Av hó 7-én tartják meg a nagynevelő huszti rabbi, Mose Grünwald, az Arugat Hábosem című talmudi mű szerzője halálának 25 éves Jahzeitját, amely alkalomra előjönnek a megboldogult talmudtudós összes tanítványai, hogy lerójják kegyeletüket a nagy géonnal szemben. A volt huszti rabbi talmudiskolájában tanultak a ma élő rabbik nagyszámával, úgyhogy a Jahzeitrel egyidejűleg konferenciára gyűlnek Huszton az összes csehszlovákiai rabbik és dájánok, hogy megtárgyalják a világ zsidóságának aktuális problémáit. A huszti rabbi volt tanítványainak 25-30 éves találkozója is ez-uttal lesz.

Kik voltak Coroiu büntársai? Botosaniból jelentik: Coroiu, rablóvezért tegnap újra kihallgatták és vallomása alapján több olyan személy letartóztatására készült a rendőrség, akik több esetben segédkeztek nyújtották a banditáknak. Több északmoldovai nagybirtokosról és néhány parlamenti képviselőről van szó, akiknek a banditával való kapcsolatait most igyekeznek kideríteni a vizsgálóbíró. A botosani ügyészség tegnap eljárást indított Craiescu őrmester ellen, aki Coroiu üldözése közepette rálőtt két egyénre, akik közül az egyikben Coroiut vélte felismerni. A tévedésből megsebesített járőreket egyike perbefogta az őrmestert.

Herzl-Bialik emlékünnepe Careiben. Jölsikerült Herzl-Bialik emlékünnepeket rendezett vasárnap este a carei Aviva-Barisszia. Az emlékünnepeket dr. Fejér Ferenc, a carei cionista helyi csoport elnöke vezette be, majd Sarkadi Endre mondott rövid, hébernyelvű beszédet. Ezután Adler Hubert (Cluj), a Nöszüti kiküldöttje tartotta meg előadását, melynek keretében ismertette Herzl és Bialik jelentőségét. Utána Wald, satumarei kántor recitálta el az El Molé Rachamim gyászimát. Klein József Bialik „Halálom után” című versét szavalta el. Az ünnepély a Hatikva hangjaival, emelkedett hangulatban ért véget.

Takarékossági könyvecskére

Petrol-gázfűtőt, fagyaltgépét, evőszekélyt, konyhaedényt, tüveget, porcellánt legolcsóbban

Moskovits & Comp. Cluj
(Főpostával szemben)

Eljegyzés. Grossmann Dezső, Alba-Iulia és Grün Rezsinké, a dicioi Aviva-Barisszia vezetői jegyesek. (Minden külön értesítés helyett).

Newyorkban letartóztattak egy párizsi bankárt. Newyorkból jelentik: A rendőrség letartóztatta Neudeckert, a párizsi Traversers Bank igazgatóját, aki külföldre menekült, miután 25 millió passzívával bezárta üzletét.

Felrobant a Farbenindustrie egyik gyára. Berlinből jelentik: Höchst am Mainban tegnap este felrobant a Farbenindustrie konzorciumnak egyik gyára. A robbanást gyúlékony anyagok öngyulladására okozta. Egy munkás meghalt, 8 súlyosan megsebesült. A kár igen jelentékeny.

Indiana amerikai tagállamban nagy agitáció folyik az általános sztrájk érdekében. Londonból jelentik: Indiana amerikai tagállamban az általános sztrájk érdekében nagyszabású agitáció folyik. A sztrájkolók száma eddig hatvanezer.

Befejezik az új targonmuresi városi kórház építését. Tudósítónk jelenti: Ezek óta félig megkezdve áll a targonmuresi kórház építése közelében az új városi kórház, amely a régi kórházat lesz hivatalos pótlóni. A kórházépítési munkálatai már éveken előtti abbamaradtak a szükséges összegek hiányában. Most végre sor kerül a kórház felépítésére. Dandea Emil, a targonmuresi intérimár-bizottság elnöke, a napokban elintézte Bucurestiben a kórház felépítésének ügyét és annak céljaira 1 millió kilencszázszázert lejt vett fel. A polgármester ígéretet kapott Bucurestiben arra nézve is, hogy a pavilonok befejezésére pár hónapon belül újabb 4 millió lej hozzájárulást kap majd a város az illetékes miniszteriumtól.

Földgázra bukkantak Sopron közelében. Budapestről jelentik: A Sopron közelében levő Mihályi határában amerikai-angol társaság petroleum- és földgázkutatás közben 1600 méter mélységbe történt furással földgázt talált. A feltörő gáz ereje vetekszik a kissármával. Szakértők azt állapították meg a lelet helyének közeiből, hogy nagymennyiségű és állandó gázszolgáltatásra van kilátás. A feltörő gázt sikerült lefojtani és csövekbe vezetésre eltarthatóknak.

Sulyos gázmérgezés egy timisoarai cukrászdában. Timisoaráról jelentik: A timisoarai Bulvard cukrászda műhelyében ma délelőtt megrepedtek a gázcsövek, amit a műhelyben dolgozó munkások nem vettek észre. A csőrepedés következtében a műhelyben tartózkodó 9 munkás közül heten gázmérgezésbe estek. Nyomban értesítették a mentőket, akik öt munkást kórházba szállítottak. Közülük kettőnek az állapota igen súlyos.

Eljegyzés. Engelstein Dezső, KKL biztos, Lupeni és Feldmann Ella, Miskolc, jegyesek.

400 famunkás sztrájkba lépett Targu-Muresen. Tudósítónk jelenti: A mai napon mintegy négyszáz famunkás sztrájkba lépett Targu-Muresen. A sztrájk oka az, hogy a munkások és munkaadók kollektív szerződése lejárt és az új szerződés megkötése alkalmával a munkások 35 százalékos béremelést kértek, amit a munkaadók nem voltak hajlandók megadni. A mai napon már a nagyobb asztalosműhelyekben és a Székely és Réti-gyárban is csak a tanulók dolgoztak. A sztrájkoló munkások és a munkaadók között egyezségi tárgyalásokat folytat Malaiu munkügyi inspektor, de nem hiszik, hogy a tárgyalások rövidesen eredményre vezetnének.

A Bürger-gyár újabb kényszerregezés. Targonmuresi tudósítónk jelenti: Mint ismeretes, a gazdasági krízis következtében, az egykor virágzó Bürger-sörgyár, amely az utóbbi időben nem tudott kötelezettségeinek eleget tenni, pár évvel ezelőtt kényszerregezeset kért. A megegyezés értelmében a gyár 70 százalékot ajánlott fel hitelezőinek. Tekintettel arra, hogy ezt a megállapodást sem tudta betartani a gyár, most újabb egyezkedési ajánlatot tett hitelezőinek. Ez alkalommal már a lecsökkenett követelések hatvan százalékát ajánlotta csak fel hitelezőinek. Az ügy főtárgyalását szeptemberre tűzte ki a targonmuresi törvényszék.

Rövid hírek mindenütt. Dresdenben Spanyolországi társasutások autóbúszának karambolja volt egy közúttal. Tizenhat személy megsebesült — Konstanzban is volt autóbúszabaleset. A felborult kocsiból huszonkét sebesült emeltek ki, közülük hatnak állapota életveszélyes. — Moszkvai jelentés szerint Komint, a vízi közlekedési hivatal vezetőjét menesztették, mivel a hajózásban az utóbbi hónapok során egymást érték a szerencsétlenségek. — Az angol vezérkar magasrangú tisztjei az aldershoti katonai táborban szemlét tartottak a motorizált hadosztályok zászlóaljainak mintaosztagai felett. — Cannes és Toulon között 400 hektáron fenyező és lomberdőben tűz pusztult. Erdőtűz jelentenek Nimes környékéről is, ahol kétszáz hektár erdő hamvadt el. — Az estilapok közlése szerint Minorca sziget északi részén vízi-repülőgép roncsait vetette partra a tenger. Valószínű, hogy olasz hidroplánról van szó. — A Le Matin jelenti Le Havréről, hogy 325 láda fegyver és muníció, amit Buenos-Airesből küldtek vissza behozatali engedély miatt, eltűnt és kövekkal töltötték meg a ládákat. — Argentina szubtropusi vidékein is — 7 fok Celsiusig szállott alá a hőmérséklet. A déli kerületekben mindenütt kiadósan havazik. — Nem engedélyezték szudetanémet-vidéki gyermekek németországi nyaralását.

Ideggyulladás kinezta az utazót

37 évi „utazás” után

Most a Kruschen sót ajánlja

„Azt hittem, vége a munkaképességemnek” írja ez az utazó. De ez még azelőtt volt, mielőtt a Kruschen-sót ideggyulladására ellen használta volna. Olvassa, mit mond most:

„Néhány héttel ezelőtt annyira rosszul voltam ideggyulladás miatt combom hátsó részén, hogy alig tudtam járni. A fájdalom rettenetes volt. Kereskedelmi utazó vagyok és úgy nézett ki, hogy vége a munkaképességemnek. Akkor egy jóbarátom azt a tanácsot adta, próbáljam meg a Kruschen-sót, amely neki használt. Egy héten keresztül minden reggel szedtem egy rendes adag Kruschen-sót, amikor legnagyobb örömmel mondhatom, teljesen megszűnt a fájdalom. Azóta minden reggel, kávémban, kis adag Kruschen-sót szedek. Annyi barátomnak ajánlottam a Kruschen-sót, hogy egyesek azt hitték, hogy annak eladásával foglalkozom. 37 évig utaztam és rengeteg barátom van az egész országban.” — W. A. D.

Az ideggyulladás és a köszvény súlyosabb bajok jelenségei. A tisztátlan vérkeringés jelenségei. Azt mutatják, hogy mérgek kerültek a vérbe. Kruschen-só a szerveket állandó munkára ösztönzi, úgyhogy azok a testből minden káros tisztatlanságot eliminálnak.

A Kruschen-sót több mint 120 országban árulják és most már Romániában is minden gyógyszerárban és drogériában üvegenként 95 lejért kapható.

TURISZTIKA

A Haggibor turisztikai szakosztálya f. hó 28-án, vasárnap a következő kirándulást rendezi:

Gyalogkirándulás Cluj környékére kedvező idő esetén a Szamos mentén fürdésre alkalmas helyre. Indulás reggel fél 8 órakor.

A szakosztály vezetősége értesíti a tagokat és kirándulásain résztvevő vendégeit, hogy augusztus hó 4-én, vasárnap kirándulást rendez a Dregan völgyébe, amely kiránduláson résztvenni akarók jelentkezését már most elfogadják. Jelentkezni az Arena sportáruházban lehet. Indulás a kirándulásokra a Calea Marechal Foch 10 alól történik. Vendégeket szívesen lát a vezetőség.

Herzl-Bialik emlékünnepe Valea lui Mihaion. Julius 21-én rendezte meg Herzl-Bialik emlékünnepeit a valea lui mihaion cionista helyi csoport. Az ünnepély a Hatikva hangjaival vette kezdetét, majd Stern Sarah és Fűredi Pál tartottak emlékbeszédet nagy hatással. Auspitz Mirjam, Lörcinc Erzsike és Agi, Sternberg Ellus és Róth Ida aktuális strófkákat adtak elő. Nagy sikere volt a Hanoar Hacioni szavalókórusának. Fűredi Pál Giszkalay János „A Messias heroldja” című költeményét adta elő. A műsor a Techzaknag hangjaival ért véget. Az ünnepély megrendezésében a Hanoar Hacioni és a Mizrahi vezetőin kívül a Wizohölgyek is tevékenyen résztvettek.

Eljegyzés. Blander Ödön, Zálau eljegyzett Lichtenstein Ilonkát Doh-ról.

Két és félmillió lejjel szökött meg egy brasovi vasúti tisztviselő. Brasovból jelentik: Grigorescu Constantin vasúti pénzügyi tisztviselőt megbízták, hogy 2 millió 217 ezer lejt vigyen el a teiusi állomásra. Grigorescu azonban Balic felé vette útját, hogy Bulgáriába szökjön át a pénzzel. A rendőrség üldözése vette a szökevénynt.

Nagyszabású panamát lepleztek le a brasovi városházán. Brasovból jelentik: A városi közigazgatásban nagyszabású sikkasztásnak jöttek a nyomára. Kretsch városi tisztviselő jelentékeny összeget tulajdonított el és sorozatosan megrövidítette a városi pénzeket. A sikkasztásra a napokban jöttek rá és nyomban értesítették az ügyészséget a leleplezésről. Kretsch felfüggesztették állásából. Hír szerint Kretsch kívül mások is kompromittálva vannak az ügyben.

Villám csapott egy kiránduló társaság közé. Sibuból jelentik: Santaró Cindren felé 15 tagból álló turista csoport kirándulásra indult a sibui hegyekbe. A rozdosi hegyen este vihar érte utól a társaságot, villám csapott közéjük, melynek következtében Reisenberg Alice 18 éves leány meghalt, 7 társa könnyebben megsebesült.

Székely és Réti BUTORGYÁRT
TARGU-MURE/—BUCURE/TI—BRA/OV

Tervezőink művészek,
Munkásaink szaktudósa,
Anyagjaink kiválóra,
nyújtják Önnek azt a biztositékot,
mely a butorvárátlár előfeltétele.

Hivjon bennünket bizalommal és szakemberünk olyan rajzokat mutat majd be Önnek,
amilyeneket Ön magának elképzelt.

UJ KELET *Legújabb hírek*

„Az olasz-abesszin háboru lángba boríthatja az egész világot”

Megegyezés jött létre a francia és angol kormányok között a Népszövetség rendkívüli összehívására

Litvinov dönt az összehívás időpontjára vonatkozólag. Előrehaladás mutatkozik az angol-francia magatartás összeegyeztetése tekintetében. Olaszország csak feltételesen hajlandó résztvenni a rendkívüli ülészakon

Abesszinia londoni követe szerint az olasz-abesszin háboru az összes szines fajták felkelését vonhatja maga után

London, július 24. A Reuter távirati iroda értesülése szerint megegyezés jött létre a francia és angol kormányok között abban az irányban, hogy a jövő hét valamelyik napjára a népszövetségi tanács rendkívüli ülészakra összehívandó. Az ülészak kezdetének pontos dátumát Litvinov, ezidőszerinti tanácselnök fogja megállapítani, akit a közel napokban a francia fővárosba várnak.

Angol diplomáciai körök tegnap este nem nagyon bíztak abban, hogy az olasz-abesszin konfliktust a Népszövetség tanácsülése előtt tárgyalások útján el lehet intézni. Ha nem jutnak megegyezésre, úgy a népszövetségi szerződésnek vagy 15-ik, vagy 12-ik szakaszát kell alkalmazni. Az előbbi teljes akciószabadságot ad a tagállamoknak, ha a konfliktus és nézeteltérés megmarad, a második szerint csakis a döntőbírótság határozata vagy a népszövetségi tanács jelentése után 3 hónappal lehet háborus eszközökhöz nyúlni.

Tegnap Párizsban Laval ismét tárgyalott Sir George Clark párizsi angol nagykövettel az olasz-abessziniai konfliktusnak a népszövetségi tanácsülésen történő megvitatásáról. Tegnap Avenol népszövetségi főtákar is a francia fővárosba érkezett. Laval fogadta Avenolt. A tanácskozásról hivatalos közleményt nem adtak ki.

A Press Association azt az értesülést közli, hogy

a francia-angol diplomáciai tárgyalásokban előrehaladás mutatkozik.

A két hatalom álláspontjai kezdik szorosan megközelíteni egymást a genfi vitában tanusítandó magatartás tekintetében.

A francia baloldali lapok élesen állást foglalnak azzal a tervvel szemben, hogy az olasz-abessziniai vizsály ügyében a tanács az alapokmány 15-ik szakaszát hagyja érvényre jutni. A háborut nem szabad törvényesíteni. Mire való akkor a Népszövetség, ha a helyzet ebben az ügyben idáig fejlődhetett?

A legtöbb francia lap közli azt az értesülést, hogy a tanácsot július 29-re, vagy augusztus elejére fogják összehívni. Ennek előkészítő munkálatai szünet nélkül serényen folynak.

Londoni jelentés szerint Edeu a hét végén utazik Genfba, hogy Angliát a népszövetségi tanács ülésén képviselje.

Olaszország készül a háborura

London, július 24. A Reuter távirati iroda római értesülések alapján azt közli, hogy olasz hivatalos helyen nem nézik jó szemmel a népszövetségi tanács összehívására irányuló erőfeszítéseket, de egyelőre még izgalom nélkül figyelik az események kialakulását.

Több olasz lap rámutat arra, hogy

Olaszország elhatározása függetlenül a nemzetközi döntésektől, készülni a háborura,

ami nem fogja zavarni a szigetországban az élet rendes menetét. A közelebről kezdődő nagy hadgyakorlatokon a sorkatonaságon kívül a fasiszta milícia csapatjai is részt fognak venni.

Francia beavatott körökben úgy tudják, hogy Olaszország csak abban az esetben hajlandó résztvenni a most tartandó népszövetségi rendkívüli tanácsülésen, ha az olasz-abessziniai konfliktust érdemben nem tárgyalják, ha az ülészak 48 óra alatt véget ér s augusztus 25-én tartandó ülésre halasztják el még abban a kérdésben is a döntést, hogy

a tanács az alapokmány 15-ik szakasza alapján kezelje a konfliktust és adjon szabad kezdet a vizsályba került feleknek a további lépések tekintetében a szakaszban megállapított határidők betartása mellett.

Berlin, július 24. (Rador.) „Olaszország bevezette a hadilírát” — írja a Berliner Tageblatt, az olasz lira devalorizálásával foglalkozva. Ez a devalorizáció — írja a lap — az Abessziniával való háború finanszírozásának következménye. Pénzügyi körökben egyébként a lira fedezetének leszállítása nem okozott meglepetést, mert a német márka is ténylegesen nem rendelkezik aranyfedezettel, ami 2-3 százalék között váltakozik.

A „Tempo” értesülése szerint tegnap este a fővárosba érkezett Bafigi tábornok, Olasz-

ország volt romániai katonai attaséja, akinek a lap szerint megbízatása van tudakozódi Romániának véleményéről és álláspontjáról az abesszin-olasz háború kitörése esetén. Bafigi tegnap este Averescu marsallnál vacsorázott.

Abesszinia londoni követe pesszimista

Párizs, július 24. (Rador.) Martin, Abesszinia új londoni követe, az Echo de Parisnak nyilatkozatot adott, amelyben nem titkolja pesszimizmusát. Nehéz megegyezésre jutni — mondotta. — Olaszország 10 milliókat költött és 200.000 főnyi sereget küldött Afrikába. Hogyan mondana le terveiről? Olaszország egyébként Abessziniában nem egyszerű kereskedelmi koncessziókra törekszik, hanem

Idegrohamot kapott Calatorescu rendőrkesztor

(Első oldali cikkünk folytatása)

még áprilisban beszélt neki valami transzfer-ügyről, ő azonban sohasem tudta magát a komplikált deviza-ügyletek között kiismerni. Vasilescu arra kérte, hogy erkölcsileg álljon jót érte de Staerke belga megbízottal szemben. Nem tudta elutasítani ezt a baráti kérést, amelyet a legteljesebb jóhiszeműséggel teljesített. A belgákkal való első találkozása hivatalában történt meg. Másodszor a Cina étteremben találkozott de Staerkeval, aki Vasilescu társaságában volt. Staerke ekkor kérte, lépjen közbe Vasilescunál az ügy sürgős elintézésé érdekében. Ő felelősségre vonta Vasilescut, aki azzal védekezett, hogy Toni Ilescu interveniált az ügy érdekében a Banca Nationalánál és a transzfer elintézése rövid idő kérdése csupán.

— Aldozta vagyok — mondotta Calatorescu — jóhiszeműségemnek és egy olyan ember iránti baráti érzelmeimnek, aki erkölcsi zsríromat kérte. En ezt a zsrírt márcsak azért is megadhattam, mert hiszen nem ismertem Vasilescu multját.

Ehhez a passzuszhoz érve Calatorescu hangja megcsuklott, majd sirni kezdett.

— Ártatlan vagyok — kiáltott a kesztor a bíróság felé. — Nem csináltam semmit és nem lehet semmi rosszat a szememre vetni. Szegény vagyok, butoraim le vannak foglalva tartozásaim miatt és nélkülözők. Senki engem nem látott mulatozni, senki nem tudná azt mondani, hogy fényűző életmódot folytattam. Ha csakugyan kerestem volna négy milliót ezen az ügyön, úgy nem kellett volna szegénységben élnem. Hosszu katonai karrier áll a hátam mögött, de soha semmilyen vád nem érintett.

Az ezredes itt idegrohamot kapott, elszédlült, mire leültették és első segélyben részesítették. Miután kissé megnyugodott, Manea ügyész az SKF nevű svéd vállalatnak adott váltói felől intézett kérdéseket Calatorescuhoz. Vasilescu a svéd vállalat 12 millió lejes transzfer ügyét is Calatorescu jelenlétében

tárgyalta le. Egymillió 300 ezer lej előleget kért, amelyet a svédek csak abban az esetben voltak hajlandók lefizetni, ha annak felét legalább Calatorescu leváltózza. Az ezredes erre két darab 300 ezer lejes váltót írt alá, melyeket miután Vasilescu a Banca Nationalától szerzett szabályszerű engedélyt felmutatva, visszadtak ugyan a svédek, de előbb ismeretlen okokból a kellő óvatossággal fényképfelvételt készítettek róluk, amelyeknek másolatát az ügyész felmutatta a tárgyaláson. Ezenkívül felvilágosítást kért az ügyész a Calatorescunál tartott házkutatás alkalmával talált nyugtákról, amelyek szerint az ezredes 160 ezer lejt adott két közvetítőnek, akik az ügyet hozták neki.

Calatorescu: Ezeket is Vasilescu iránti barátságomból adtam.

Megerősítették Calatorescu letartóztatását

Az ügyész végül egy pénzkötegről kér felvilágosítást, amelyet a kesztornál találtak. E köteg bankjegyeinek számai ugyanabból a sorozatból valók, amelyet Vasilescunál találtak.

Calatorescu ezredes tagadja, hogy az 50 ezer lejt tartalmazó köteg bankjegyeinek sorszámai Vasilescu pénzével kapcsolatban volnának.

Az ezredes kihallgatása ezzel véget ért. Manea ügyész emelkedett szólásra. Azzal kezdte beszédét, hogy megrendítő látvány feltűzött bajonettés őrt látni Calatorescu ezredes mögött. (Az ügyésznek erre a kijelentésére az ezredes ismét sirögörs fogja el). Nem könnyű szívvel indította meg az eljárás Calatorescu ellen, de tiszta lelkiismerettel és az igazság szolgálatában tetten ezt. Ezután az ügyész ismerteti Calatorescunak a különböző devizaügyletben vitt szerepét. Az ezredes, bár tudta, hogy a Belgiumba való transzfer szigorúan tilos és minden célirányú törvényes intervenció hasztalan, fogadta házában Staerket és a két szélhámost és megerősítette a belgák előtt Vasilescu és Nacht azon állítását, amely szerint ők képesek a Banca Nationalánál a belgák 84 millió lejes

az országra rá akarja tenni a kezét. Ha most gazdasági, vagy területi engedményeket tenének az olaszoknak, úgy hamarosan új igényekkel fognak fellépni. Martin szerint, ha Olaszország befészkelje magát Abessziniában, ez veszélyeztetné Anglia szudáni és egyiptomi érdekeit és a vöröstengeri egyensúly eltolódik Olaszország javára.

Az olasz-abesszin konfliktus könnyen átterjedhet más területekre is és kezdett jelenteni az összes szines fajok felkelésének az európai gyarmatosítókkal szemben.

Egyidejű londoni jelentés szerint az Abessziniában működő angol misszionáriusokat a diplomáciai képviselőlet Addisabebába rendelte s azt az utasítást adta nekik, hogy hogy hozzátartozóikat indítsák utba angol gyarmati területre Abessziniából.

Japán nagymennyiségű fegyvert szállít Abessziniának

Tokió, július 24. (Rador.) Egy liberális japán személyiség kijelentette a Havas ügynökségnek, hogy az abessziniai vizsály nagymértékben foglalkoztatja a japánokat,

mert lángba boríthatja az egész világot. Félő az is, hogy a japán hadseregben lévő nacionalista agitációt bátorítani fogják az európai nehézségek.

Uchida, a Seisanto párt feje, amely magába foglalja a titkos nacionalista társaságokat, tiltakozó táviratot intézett Mussolinihoz az olaszok abessziniai tervei ellen.

Genfi hírek szerint japán ügynökök nagymennyiségű hadianyagot és municiót szállítanak Abessziniára részére.

London, július 24. (Rador.) A canterbury-i és az upsalai érsekek felhívták intéztek Avenol népszövetségi főtákarhoz, kérve, tegyenek meg minden erőfeszítést, hogy az olasz-abesszin vizsályban békés megegyezés jöjjön létre. A két érsek tette példa nélkül áll.

követelésének átutalását keresztülvinni. Azzal, hogy személyesen vállalt felelősséget a két szélhámos erkölcsiségéért, arra készítette a belga hitellezők képviselőjét, hogy higgyen Vasilescu és Nacht hazug állításaiban és ezáltal lehetővé tette 25 millió lejjel való becsapásukat. Hasonló természetű szerepet játszott az Erichson S. K. F. svéd vállalatokkal szemben. Az ezredes letartóztatása szükségessé vált a további vizsályat érdekében. Elmondja az ügyész, hogy de Staerke milyen megvetően vágta vadjait a szembesítés alkalmával Calatorescu szemébe. E vádakkal szemben Calatorescunak nem volt ereje meggyőződen tagadni.

Costachescu védő szólaft fel ezután, aki az ezredes ártatlanságát hangoztatta, majd a bíróság tanácskozára vonult vissza és husz pernyi tárgyalás után hirdette ki Foisoranu enők a feszült érdeklődéssel várt végzet: a bíróság megerősítette a Calatorescu ellen kiadott letartóztatási parancsot. Az ezredes mélyen lesújtva fogadta a határozatot és örre támaszkodva, arcát kezével takarva el a kiváncsiak tömege előtt, bizonytalan léptekkel hagyta el az igazságügyi palotát. Autóba ültették és visszaszállították Vacarestibe.

A délelőtti folyamán egyébként Vasilescut szembesítették Toni Ilescu szenátusi al-elnökkel.

I. Silone:

Fontamara

A Marsica földhöztapadt parasztjainak, akikre Mussolini büszke, mert csak egyszer esztek naponta, szines életírása a fasiszta uralma alatt.

Ára 60 lej

Kapható az Uj Kelet könyvostályában.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. Nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 18. Telefon: 9-77.

CENZURAT

Ink. piatt. No. 224

10. Telefon Havonia 11. Évre 600, eg földre: Havonia felévre 12. egész detések díjzabá KELET az erdőség egyetien Cikkeink utánný rás megjelölésév

So alkal

Miért vá

Bucuresti, július 25. (Az amerikai Associated la tudósítást audienci király és az alábbi né megállapítást tartalmazó e előtte:

— Ha más uralkodó vezetők példáját akarná nyen lehetnék Románia románok nem akarnak sem tiraniát.

Egészen bizonyos, hogy a diktatura rend és nem fogom feloszló tet, vagy a szabadság tényezőit, mint ahogy szágokban t

Midőn öt évvel ezelőtt vániába, előntött az a melés, amellyel a nép fogatam, hogy nem leszek azoknak a várakozások uralmam elé néztek. Midőm tökéve arra, hogy iszolgálatába állók. Ma az is meglegedetten tekintemre. Éjjel-nappal dolélkül, hogy Romániát egressé és prosperálóvá tatalommá fejlesszem, aország, hanem a külföld. Ha a Balkán legnagyobb emcsak területileg, ha és természetes erőforrás

— Erős hadsereggel haderőkkel láttam el az

Ezt az erőt sohasem nálni arra, hogy támasban valamely nemzetünknek, úgy örkedj erők vagyunk, hogy junk parancsolni m

Békés kapcsolatokat tá szomszédainkkal. Több alá szövetségi és megne

— Midőn hazatértem önözö egymással vetélvölt megosztva találtam volt, akik nem gyakorolt korolhatták az igazi hatetek és széthuzást vont

Ma csak egy döntőbén én vagyok. Csak az évan letéve a hatalom. hogy uralkodásomban néha és megosztó polLehet, hogy ez igaz, semmire, ha állandó látókörü, folyton egydó politikuskok ven

Mióta visszatértem, kilémány váltotta le egymgy kabinet keretében tenem mindazokat, akik nittem, a minisztereim étak le, amikor már kezdakörükbe beélni. En pé tam ezt a ferasztó eljáni.

— Ha gyenge és pess